

Møte tirsdag den 16. april 2013 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 71):

- Interpellasjon fra representanten Sonja Mandt til landbruks- og matministeren:
«Storkjøkken og restauranter kaster hvert år mange tusen tonn med mat. Bare i Norden kastes det hvert år over 456 000 tonn – dette til tross for at det er satt i gang tiltak for å forhindre det, og at folk er opptatt av temaet. Denne mengden tilsvarer 18 kg per innbygger i Norden, og legger vi til det som private husholdninger kaster av mat, vil mengden være betydelig høyere. Nordisk ministerråd har varslet tiltak etter at Nordisk råds sesjon vedtok å oversende forslag om at det må gjøres en innsats for å få ned denne sløsingene med ressursene.
Hva slags tiltak mener statsråden kan gjøres for å minske mengden av mat som kastes?»
- Innstilling fra næringskomiteen om endringer i delta-kerloven, fiskeriforbudsloven mv. (Innst. 253 L (2012–2013), jf. Prop. 59 L (2012–2013))
- Referat

Presidenten: Representanten Geir-Ketil Hansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Høyres stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Sylvi Graham fra og med 16. april og inntil videre
- fra representanten Kjell Ingolf Ropstad om permisjon i tiden fra og med 16. april til og med 18. april for å delta i årlig trening i Heimevernet

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

- Søknadene behandles straks og innvilges.
- Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Aust-Agder fylke: Marion Gunstveit *Bojanowski*
For Akershus fylke: Bente Stein *Mathisen*

Presidenten: Marion Gunstveit Bojanowski og Bente Stein Mathisen er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen og Hans Frode Kielland Asmyhr. – Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen og Hans Frode Kielland Asmyhr anses enstemmig valgt som settepresidenter for denne ukens møter.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum overbrakte 9 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Dagrun Eriksen vil framsette et representantforslag.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:02:54]: Jeg har den glede å fremme et representantforslag på vegne av representantene Kjell Arvid Svendsen, Hans Olav Syversen, Ingunn E. Ulfsten og undertegnede om høyere prioritering av utdanning for alle i norsk utviklingspolitikk.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:21]

Interpellasjon fra representanten Sonja Mandt til landbruks- og matministeren:

«Storkjøkken og restauranter kaster hvert år mange tusen tonn med mat. Bare i Norden kastes det hvert år over 456 000 tonn – dette til tross for at det er satt i gang tiltak for å forhindre det, og at folk er opptatt av temaet. Denne mengden tilsvarer 18 kg per innbygger i Norden, og legger vi til det som private husholdninger kaster av mat, vil mengden være betydelig høyere. Nordisk ministerråd har varslet tiltak etter at Nordisk råds sesjon vedtok å oversende forslag om at det må gjøres en innsats for å få ned denne sløsingene med ressursene.

Hva slags tiltak mener statsråden kan gjøres for å minske mengden av mat som kastes?»

Sonja Mandt (A) [10:04:24]: Mange er opptatt av sløsing med mat. I 2011 behandlet Nordisk ministerråd et forslag om tiltak for å redusere matavfallet. Nordisk ministerråd har saken til behandling, og jeg har stilt den svenske ministeren spørsmål om hva som gjøres fra deres side.

Det er viktig at vi i de nasjonale parlamenter følger opp forslaget og ser på hvordan vi kan bli bedre.

Matsvinn skjer i alle ledd av matvarekjeden, og i alle ledd er det viktig å få til en reduksjon. Verdens matvareproduksjon representerer 30 pst. av klimautslippene, så gevinsten er stor, både miljømessig og økonomisk.

Det er viktig å sette realistiske mål som lar seg gjennomføre, og som folk vil være med på og forstår.

I Norden kasseres det rundt 456 000 tonn mat i året fra storkjøkken og restauranter. Det tilsvarer en matmengde på 18 kg per år per innbygger. Beregningen baseres på mat som reelt kunne vært spist – altså ikke skyller og dyrebein, som må kastes.

Antall kilo avfall er trolig underrapportert. En antar at det kastes enda mer mat – mat som kastes uten å måles, supper og sauser som skylles ned i vasken, og mat som hentes uspist og halvspist fra restaurantene.

Totalt anslår Ministerrådet at hoteller, institusjoner og restauranter kaster 840 000 tonn i året i Norden. Det tilsvarer 1,6 millioner tonn CO₂-utslipp, eller utslipp fra 800 000 biler.

I Norge står vi som forbrukere for over 70 pst. av matsvinnet, og vi kaster 51 kg hver i året.

Dette representerer verdier for 18–20 mrd. kr, hvis vi legger sammen tall fra grossister, butikker og andre næringsmiddelprodusenter. Om vi reduserer med 25 pst., betyr det innsparinger for samfunnet på opp til 5 mrd. kr.

Undersøkelser viser at det er aldergruppen 19–26 år som kaster mest. Matsvinnet øker med utdanning og inntekt, og det kastes mest av brød, frukt og grønt og meieri- og kjøttprodukter. Årsakene er ofte holdbarhetstid, pakningsstørrelse, ødelagt emballasje og dårlig planlegging. Store porsjoner på restauranter og institusjoner øker også matsvinnet.

Det er absolutt mulig å minske matavfallet, og mange er flinke og har gode ideer. Det kan være det å lage menyer der friske råvarer brukes i ulike retter, rester i supper, sauser og gryter, og det å tilby små porsjoner med prisforskjell. God planlegging av innkjøp og produksjon kan også være gode tiltak.

Tiltak kan også være innsamling av matvarer som er i ferd med å gå ut på dato, men som kan brukes til andre formål – som Folkekjøkkenet, der mat lages og gis ut gratis.

ForMat, et samarbeidsprosjekt med flere aktører, har utredet en matsentral – et formalisert nettverk mellom organisasjoner og andre som deler ut mat til vanskeligstilte i Oslo. Der leveres overskuddsmat fra dagligvarekjedene og matprodusentene, og det leveres igjen ut til etablerte utdelingssteder eller til nye steder.

Et annet eksempel er all maten som gis til IOGT-prosjektet Sammen om nøden, som distribuerer gratis mat til tiltak rundt om i Norge. Daglig får 300 mennesker mat herfra, og fra matlageret i Grimstad sendes det ut over 100 tonn mat hvert år.

Dette viser at det er mange muligheter for å inngå avtaler om å overta brukbar mat, og noe som det bør gjøres mer av.

En tredjedel av den maten som kastes i utelivsbransjen, kommer fra gjestenes tallerkener. Forskningsgruppen GreeNudge ønsket å se nærmere på dette og foretok en undersøkelse av mat etter gjester på buffetrestauranter. Ideen var inspirert av hypotesen «mindre tallerken – mindre matavfall». De oppdaget at folk ikke spiste mindre, men at det ble mindre å kaste. GreeNudge gjorde i samarbeid med Cicero og Nordic Choice en undersøkelse for å se om det stemte. I juni rapporterte 52 hoteller om sitt matavfall. Deretter fikk sju hoteller buffettallerkener som var av mindre størrelse, mens seks av hotellene satte ut informasjon om matavfall på buffeten. Begge metoder reduserte matavfallet med 7,2 kg per dag, noe som er nesten 20 pst. De mente at en redusert størrelse på tallerkenen, fra 24 cm til 21 cm, hadde størst effekt. Magen blir som kjent mett før øynene.

Dersom Nordic Choice hadde redusert tallerkenene på alle hotellene, kunne de spart over 500 tonn matavfall årlig. Hvert kilo koster 50 kr, og gevinsten for alle de 170 hotellene i kjeden kunne kommet opp i 31 mill. kr. Miljøgevinsten på 900 tonn CO₂-utslipp i året er det samme som 450 000 biler. Det viser at det er en økonomisk gevinst for bransjen. Flere burde følge det eksempelet.

I Danmark ble forsøket gjentatt. Der hadde man en re-

duksjon på 26 pst. Om en regner dette om til hele bransjen, gir det en besparelse på 10 mrd. kr og 210 000 tonn mat som kan nytes og ikke kastes. Det er konkrete tiltak som enkelt og rimelig kan settes ut i livet i hotell- og restaurantbransjen.

Til Tønsberg matavfall kommer det inn 25 000 tonn avfall relatert til mat. Mye er av god kvalitet, men regelverket sier at det må destrueres. Nå hører vi om leverpostei-bokser som må kastes på grunn av feilmerking, noe som er helt uforståelig, og noe som statsråden bør se på. God mat som kastes – det må være lov å bruke fornuft.

Butikkene iver etter å selge tre for to gjør at mange handler mer enn det som er behovet, og kaster mer, både fordi det er billig, og fordi vi kjøper mer enn vi trenger.

At butikkene kaster, kom godt fram i Forbrukerinspektørene, der en så at folkesporten var å gå fra container til container for å finne mat som butikkene hadde kastet – mat som kunne spises. Statsråden fikk smake på det som var laget, noe som så ut til å falle i god smak.

Noen butikker velger å sette ned prisen dagen før varene går ut på dato, sånn at folk kan velge en billigere løsning, og at maten blir brukt – lurt!

Mange er også flinke til å kildesortere, og i Vestfold, som jeg kjenner best, har vi kildesortert i over 15 år. Kildesortering er en måte å gjøre søpla vår om til verdier igjen. Når alle er flinke til å kildesortere, kan vi nyttiggjøre oss avfallet til produksjon av nye produkter og materialer. Matavfall kan bli til verdifull biogass og biogjødsel.

I Vestfold driver vi nyvinning når det gjelder biogass. I tolvkommunesamarbeidet har de i regi av VESAR avfalls-selskap utredet muligheten for å bygge et biogassanlegg i Vestfold. Grenland er med i samarbeidet. Avfallet som skal brukes, er både matavfall og slam. Vestfold Bondelag er med på å utvikle og bidrar med lagring og mottak av biogjødsel. Nå jobbes det hardt for å få gjort avtaler med bønder i området.

Når det gjelder avsetning av gass, har Telemark fylkeskommune vedtatt at bussene i fylket skal gå på biogass. Vestfold fylkeskommune har vedtatt at de vil legge til rette for bruk av biogass i alle framtidige anbud. Skagerak Naturgass har avtale om salg og distribusjon for å sikre lett tilgjengelighet for flåtekjøretøy, som renovasjonsbiler og busser, i Vestfold og Grenland. Skagerak Naturgass skal legge gassrør fram til biogassanlegget og etablere fyllingsstasjoner for biogass. De skal altså legge til rette for en kostnadseffektiv og miljøvennlig infrastruktur. Får vi til dette, vil vi kunne spare utslipp som tilsvarer et årlig utslipp fra ca. 2 000 biler.

I Vestfold er bøndene positive til bruk av biogjødsel, og flere bønder har allerede signert avtale om lagring og mottak. Bonden Dag Erik Kristensen fra Re var en av de første til å signere, og hos ham vil biogjødsel kunne erstatte bruken av kunstgjødsel. På den måten holdes næringsstoffene i et kretsløp, og en tror at det å benytte organisk gjødsel vil bidra til å gi økte kornavlinger. Anlegget vil være det første i sitt slag i Norge med komplett infrastruktur for lagring og bruk av biogjødsel i Vestfold. Vi ser med spenning fram til ferdsettelsen.

Jeg har nå vært inne på noen gode tiltak, og jeg håper at

vi i debatten vil komme fram til enda flere. Jeg tror ikke det er stor politisk uenighet om denne saken. Derfor tror jeg heller det er viktig at vi finner de gode tiltakene sammen, for jeg tror vi alle har et felles mål om å redusere sløsingene med mat.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:13:24]: Først vil jeg takke min tidligere kollega i helsekomiteen for å ha reist en veldig viktig interpellasjon.

Jeg kan bekrefte at maten jeg spiste hos Forbrukerinspektørene, som faktisk hadde hatt et opphold i søppelkassen, var svært god.

Kasting av mat er ikke bare en norsk eller nordisk problemstilling, det er en global utfordring. En tredjedel av maten som produseres i verden til konsum hvert år, ca. 1,3 milliarder tonn, går tapt før den kommer til en menneskemunn – en tredjedel!

Hvert år kastes det godt over 300 000 tonn spiselig mat i Norge, i industrien, i handelen og hos forbrukere. Tall fra ForMat-prosjektet viser at forbrukerne kaster omkring en fjerdedel av den maten de kjøper. Forbrukerne står for om lag 66 pst. av matsvinnet, dagligvarehandelen for 18 pst. og matindustrien for 16 pst. Matavfall fra primærproduksjon, storkjøkken og restauranter inngår ikke i disse tallene.

Klimagassutslipp knyttet til produksjon og distribusjon av mat som kastes i Norge, beregnes til ca. 540 000 tonn CO₂-ekvivalenter, noe som tilsvarer et årlig utslipp fra ca. 160 000 biler. Fra et klimaperspektiv er det naturligvis langt mer effektivt å forebygge matavfall framfor å behandle det avfallet vi får i etterkant, og produsere biogass.

Som det står i Meld. St. 9 for 2011–2012 Velkommen til bords, har regjeringen et mål om at veksten i avfallsoppbyggingen totalt sett skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten. Regjeringen utarbeider nå en egen strategi om avfall, som skal legges fram til sommeren. Her er det planlagt en omtale av tiltak for å redusere mengden matavfall.

Landbruks- og matdepartementet bidrar til økt oppmerksomhet, kunnskap og samarbeid langs hele verdikjeden, noe som er avgjørende for å redusere kasting av mat. Landbruks- og matdepartementet og fem andre departementer har støttet dagligvarehandelens og matindustriens ForMat-prosjekt, som har som mål å redusere mengden nyttbart matavfall med 25 pst. fra 2009 til 2015. Jeg forventer at aktørene i verdikjeden vil bidra slik at dette målet nås. Prosjektet gjennomfører ulike tiltak, som systematisk kartlegging av matavfallet, nettverkssamarbeid mellom bedrifter og forsknings- og utviklingsmiljøer og satsing på kommunikasjon om forebygging av matavfall. Prosjektet har god forankring i næringslivet. Parallelt med ForMat-prosjektet gjennomføres det et forskningsprosjekt om matavfall, som finansieres av matprogrammet i Forskningsrådet, og som Landbruks- og matdepartementet har bidratt med midler til. De to prosjektene trekker store vekslere på hverandre.

Et annet viktig og positivt tiltak er etablering av en matsentral i Oslo. Dette vil være en felles sentral, som vil dis-

tribuere fullverdig overskuddsmat fra dagligvarebutikker, grossister og produsenter til personer som kan nyte godt av maten. Matsentralen planlegges åpnet i august–september i år. Etablering av matsentralen har bred støtte fra dagligvarehandel, ideelle organisasjoner og mange andre.

Det er mange og sammensatte årsaker til at matavfall oppstår, og de ulike aktørene i matverdikjeden må hver ta sin del av ansvaret. Undersøkelser tyder på at de fire viktigste årsakene til at forbrukere kaster mat, er at varen har gått ut på dato, at kvaliteten var for dårlig på kjøpstidspunktet, at det var for mye i pakken, eller at emballasjen var for dårlig.

Det har vært pekt på svak kunnskap hos forbrukerne om forskjellen på merking av «Siste forbruksdag» og «Best før». «Siste forbruksdag» relaterer seg til mattryktheten, mens «Best før» relaterer seg til kvaliteten på maten. Noen mener dog at kvaliteten på f.eks. oster kan bli bedre etter at «Best før»-datoen har gått ut. Det går på smaken, ikke på tryktheten.

Det er produsentene som har ansvaret for at maten er trygg, for at produktene er riktig merket og for å sette en holdbarhetsdato. ForMat-prosjektet og produsentene har nå en gjennomgang av datomerkingen, bl.a. med tanke på å redusere matsvinnet. Landbruks- og matdepartementet støtter opp om gjennomgangen og har spilt inn en slik gjennomgang i Norden som et forslag til et prosjekt i regi av Nordisk ministerråd.

Informasjon er et viktig tiltak for å forebygge og redusere matsvinn. Flere nettsted, som Matportalen, MatPrat, Grønn hverdag og ForMats nettside matvett.no, gir informasjon om tiltak for å forebygge og redusere matsvinn, bl.a. gjennom restematoppskrifter, gode råd om oppbevaring av matvarer og veiledning om datomerking.

Landbruks- og matdepartementet har deltatt i prosessen med å løfte fram forebygging og reduksjon av matsvinn som et relativt nytt politisk satsingsområde både i FN, OECD, EU og Nordisk ministerråd.

Nordisk ministerråd har som mål at de nordiske landene skal være en av de ledende regionene i å redusere matsvinnet og spre erfaringen om dette ut i verden. Ministerrådet har satt i gang flere forskningsprosjekter om matsvinn. Norge deltar aktivt i dette arbeidet og bidrar med innspill til nye prosjekter.

Innenfor EU har matsvinn prioritet. Det er blitt vedtatt at 2014 skal være et matavfallsår, og EU-parlamentet har satt et mål om å redusere matavfallet i EU med 50 pst. innen 2025. EU har også et stort forskningsprosjekt om matsvinn hvor Norge deltar aktivt.

OECD har påbegynt en prosess med kartlegging av matavfall i OECD-landene med sikte på å diskutere politiske tiltak som kan redusere matavfall. Landbruks- og matdepartementet bidrar inn i denne prosessen både med egen ekspertise og som tilrettelegger for ekstern ekspertise.

Matavfall var også et tema på Rio+20-konferansen i fjor. Der ble det utformet et tiårig rammeverk for bærekraftig forbruk og produksjon, som la grunnlaget for FNs nystartede globale kampanje for å minske matsvinn.

Til slutt: Jeg tror at den beste måten å nå målet om mindre matsvinn på er bevissthet hos den enkelte forbru-

ker – hos oss alle. Derfor er den type debatt som Sonja Mandt nå reiser, en viktig del av arbeidet for å redusere matsvinnet totalt og for at hver enkelt av oss gjør bevisste valg når vi skal være gode forbrukere.

Sonja Mandt (A) [10:20:06]: Takk for gode innspill og svar fra statsråden.

Jeg synes det er godt å ta med seg det globale perspektivet, for det er veldig fort gjort å glemme. Men det er veldig viktig. Det er et alvorlig perspektiv som blir skissert, og det er et nødvendig perspektiv med hensyn til det som både gjøres, og som må gjøres.

Jeg synes det er viktig å ta fram noen av de tiltakene som statsråden var inne på – ForMat, som er holdningsskapende og gir en bevisstgjøring av matavfall, og de er veldig aktive på store arrangementer, som Mersmak i Skien og Oslos miljødag, der de gir ut smaksprøver på mat som er gått ut på dato. De gir informasjon om restematoppskrifter. Det er klart at våre mødre og bestemødre var bedre på det enn kanskje neste generasjon. De er aktive på Facebook og Twitter og sprer informasjon. Jeg er enig med statsråden i at det er der vi må komme til – vi må skape holdninger.

Restelunsjer og matgilder er et fenomen etter Mat for 2011. Der er det også lunsjbord som er basert på mat som skulle vært kastet. Matkastebordet er et annet tiltak som i 2012 har vært på festivaler, med en utstilling av 51 kg spiselig mat, som representerer det som hver av oss kaster i året, og der de lager quiz om holdbarhetsdatoer, trygg og riktig oppbevaring av mat – virkningsfulle tiltak som gir en fin måte å snakke om mattrygghet og holdbarhet på.

Jeg er enig med statsråden i at det er mange som lar seg forvirre av merkeordningen vi har. «Best før» antyder jo at maten er på sitt beste, men likevel spiselig og av god kvalitet, mens «siste forbruksdag» liksom er lett bederverlig mat, der datoen tilsier at produktene ikke skal selges. Mange følger dette veldig slavisk, og særlig det med «best før». Ost er ofte bedre etterpå, men folk kaster det bare det har gått ut på dato. Vi bør gjøre det de gjorde før: bruke sansene, se, lukte og smake før vi kaster.

Jeg håper at vi får en fin debatt om et viktig tema der jeg igjen sier at skillelinjene ikke er store, men ideene sikkert mange. Jeg tror vi i fellesskap skal prøve å finne de gode, holdningsskapende tiltakene der vi, hver enkelt av oss, skal gjøre de tiltakene vi kan gjøre, men også sette fokus på det, sånn at andre gjør de tiltakene som kanskje andre har prøvd før dem, og som virker.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:22:54]: Jeg har lyst til bare å komme med noen tilleggs kommentarer også om det globale, for et av de store – jeg velger å bruke ordet «moralske» – paradokser er at vi vet at ca. en milliard mennesker kjemper for å få det daglige brød, og at en av de største globale utfordringene vi står overfor, er å sikre matsikkerhet til nok folk. I tillegg kaster vi en tredjedel av maten som blir produsert.

Én ting er at en tredjedel av maten går tapt. I en del utviklingsland handler det om at man ikke klarer å få maten fra jorden, der den er produsert, og fram til forbruker, og det går mye tapt på veien. Hos oss er det jo i hovedsak i

andre enden det går tapt – at vi kjøper maten, men at vi har så god råd at vi velger å kaste en fjerdedel av den. Så det er et av de moralske paradoksene vi står overfor: Én milliard mennesker har for lite mat, mens vi i den rikeste delen kaster en fjerdedel av den maten vi faktisk har kjøpt inn. Når vi i tillegg vet at det er med på å forsterke de globale miljøutfordringene, ser vi at dette er et stort tema.

Så har jeg lyst til å trekke fram én ting til som har en klar sammenheng med hvor stor andel vi bruker på mat, og det er at folk kaster ikke noe som de opplever som dyrt å kjøpe inn. Så det er også en konsekvens av den velstandsutviklingen vi har i Norge at vi bruker ned mot 10 pst. av det vi tjener, på mat. Verdien på mat er lav. Med den kjøpekraftsutviklingen vi har i Norge framover, vil vi også bruke en såpass relativt liten andel av det vi tjener på mat – rundt 10 pst. Derfor er det holdningsskapende helt avgjørende viktig – at vi har gode holdninger nettopp til denne problemstillingen.

Derfor er det bra at sanne som Coop Norge, Norgesgruppen og andre dagligvarekjeder også er med i arbeidet med å redusere matsvinn – at også de som tjener på høy omsetning av mat, er med i diskusjonen for å få matsvinn ned. Det er blant de mest gledelige tingene, at også dagligvarekjedene er med på det. Så hvis vi klarer – du og jeg, hver enkelt av oss – å skape bevissthet, at vi går sammen i tett samarbeid, sånn at vi får med matindustrien, med dagligvarekjedene, er det mulig at vi skal klare å holde matkastingen nede. Hvis vi ikke gjør grep, er det like sannsynlig at matkastingen kommer til å gå opp. Dette tar jeg litt på følelsen, men jeg tror også det er generasjonsperspektiv. Jeg tror min generasjon kaster mer mat enn min besteforeldregenerasjon. Derfor er det med holdningsskapende arbeid i forbindelse med unge generasjoner nå veldig viktig. Hvis vi ikke får det til, tror jeg at vi bare får mer matsvinn framover og ikke mindre. Da er den type debatter som Sonja Mandt nå drar opp, og de innspillene som her kommer – at Coop Norge, Norgesgruppen og andre aktører, Miljøgjengen, Framtiden i våre hender, alle mulige aktører, jobber bevisst med det – viktige, sånn at du og jeg blir litt flinkere i våre daglige valg.

Til slutt: Da jeg var på et meieri her – jeg skal ikke si hvilket – sa han som hadde ansvaret for kvaliteten på ost, at han alltid spiste osten et år etter at den egentlig skulle vært spist, for da var den best.

Knut Storberget (A) [10:26:23]: Aller først takk til interpellanten som velger å løfte fram dette temaet i Stortinget. Det finnes jo knapt et viktigere politisk tema, og vi som politikere er vel mer opptatt av å diskutere hvor mye vi skal bevilge til alle gode formål, og av det å vedta nye lover.

Men her står vi ved et av de områdene i vårt samfunn som virkelig burde plage oss mest politisk, og som trenger et stort trykk for å få til atferdsendring hos forbrukere, hos restauranter, butikker og hva det måtte være, som bidrar til det som den britiske forfatteren og aktivisten Tristram Stuart har beskrevet i sin bok, og som han har kalt «Waste: Uncovering the Global Food Scandal» – altså den globale matskandalen – som vi egentlig snakker om. I en verden

hvor man så å si daglig observerer, som landbruksministeren også var inne på, at utrolig mange mennesker, opp mot en milliard, er underernærte, tillater de som har muligheter til å kjøpe seg mat, seg å kaste henimot en tredjedel. Her i Norge opererer man med at vi kaster ca. 25 pst. av det vi kjøper inn. Det er et paradoks. I en tid da vi bruker snart under 10 pst. av husholdningsbudsjettet vårt på mat, velger vi å kaste en fjerdedel av det, samtidig som den politiske støyen rundt hva mat koster, vel aldri har vært høyere. Altså: Det letteste grepet for å få rimeligere mat i Norge er å slutte å kaste mat, for man får 25 pst. rabatt hvis man klarer å spise opp den maten man kjøper. Det burde de fleste kunne klare.

Derfor er det tankevekkende at forfatteren Stuart klarte å brødfø ca. 5 000 mennesker til lunsj på Trafalgar Square. Man gjorde vel noe av det samme utenfor Stortinget, der var det 2 000 som fikk mat. Det var nettopp noe av det ressursgrunnlaget som også gjorde landbruksministeren mett ved en anledning, har jeg skjønt.

Dette er jo først og fremst en etisk og moralsk utfordring til oss alle – ved siden av det miljømessige, ved siden av det ressursmessige. Det er helt åpenbart at vi alle bør ta en ekstra runde på: Hva kan vi gjøre for å bidra til at dette svinnet faktisk blir redusert? I så måte er det bra at man får en interpellasjonsdebatt om det, for jeg tror at det finnes andre og mer forsterkede politiske grep som må tas framover, og særlig med henblikk på – og jeg har lyst til å løfte fram én ting – hvordan vi skal kunne klare å skape atferdsendringer hos forbrukerne, i mye større grad bruke de kommersielle kanalene ut til forbrukerne for å fortelle om situasjonen, men også fortelle om de alternativene som forbrukerne har.

Jeg har sett noen tilløp til gode tiltak, både nettsidene og også ForMat, som bidrar godt inn i dette, men det er så uendelig mye igjen for å nå folk.

Da jeg kom til Stortinget i dag, ble jeg møtt på Egertorget av Framtiden i våre hender og Coop som hadde aksjon, og som delte ut nettopp matvettreglene. Jeg tror vi må starte her og virkelig sette inn et stort støt, først og fremst for å forklare forbrukerne hva «best før» og «siste forbruksdag» faktisk dreier seg om. Det at man har mulighet for å få en oppvåkning rundt det å håndtere mat ut fra hvordan den ser ut, hvordan den lukter og hvordan den smaker, er faktisk et veldig godt råd om man skal ta melk fra den kartongen som datoen har gått ut på.

Vi ser kanskje på våre barn og yngre mennesker hvor innpodet man er når det gjelder datomerking, og hvor konsekvent man ofte er med hensyn til ikke å ville drikke den melken som har gått ut på dato eller spise det egget som har gått ut på dato. Det er jammen mye å gjøre for å kunne mobilisere slik at denne globale matskandalen får et mindre format i framtida enn det vi faktisk ser i dag. Det fortjener også de som i dag legger seg sultne.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:31:33]: Først av alt vil jeg gi honnør til interpellanten som tar opp en problemstilling som jeg tror vi alle sammen kan kjenne oss igjen i. Veldig ofte blir dette en debatt i skjæringspunktet mellom matsikkerhet, det som har med sunn fornuft og det å

ta vare på ressursene å gjøre. Der kommer vi inn på det som har med holdbarhetsdato å gjøre. Flere av oss som sitter i denne salen, er også småbarnsforeldre, og som representanten Storberget var inne på: Hvor tidlig skal man gå i gang for å prøve å påvirke disse tingene? Jeg tror man må i gang tidligere. Jeg tror faktisk at det gjennom hele oppveksten, fra barnehage og oppover, er svært viktig å fokusere nettopp på mat og hvordan vi bruker maten. Men det må gjelde alle ledd. Det er klart at vi som forbrukere har et ansvar. Hvorvidt man skal åpne pakker for å kjenne om de lukter godt eller ikke; hvis det var bare det man skulle se på, ville aldri noen spise gammelost i det hele tatt. Det kan også være andre ting man skal vurdere.

Det første vi som myndigheter må vurdere, er nettopp det som har med holdbarhetsdatoen å gjøre. Det er ikke så lenge siden man endret holdbarhetsdatoen på bl.a. egg. Holdbarheten var mye lengre før enn det den er i dag. Så kan man diskutere hva som er bakgrunnen for at man fikk den endringen knyttet til holdbarhetsdatoen. Jeg tror det er på tide at man nettopp ser på en del av disse tingene, at kanskje holdbarheten er betydelig lengre enn det som praktiseres knyttet til regelverk som vi blir pålagt.

Vi må også se på hele matvarekjeden, også produsenten og tilvirkeren, for å få totaliteten i det. Det er ikke så lenge siden vi i media hørte om egg og destruksjon av egg – at man hadde overproduksjon. Det er i hvert fall et område man må fokusere på. Det er ikke destruksjon man skal utføre i så henseende, man må sørge for at disse produktene kommer ut til forbrukeren i form av mat. Jeg tror man må se på hele verdikjeden her, hvordan man kan bli bedre og få bedre opplysninger. Det som har med holdbarhetsdato å gjøre, er helt åpenbart en nøkkelfaktor.

Jeg synes også statsråden i sitt innlegg påpekte mange gode tiltak, særlig det med fordelingen fra bl.a. produsenter, Mathallen og distribusjonskanalen som skal etableres til høsten. Dette er veldig bra tiltak nettopp for å se hvordan man kan bruke disse tingene.

Jeg ser virkelig fram til de tiltakene som man nå sier man har iverksatt, men jeg tror det aller viktigste for å komme i mål eller komme videre, går på det holdningskapende hos innbyggerne selv. Jeg tror det var Storberget som i sitt innlegg var inne på det med at tidligere generasjoner var flinkere til dette. Jeg tror det er helt åpenbart. Jeg tror også det henger sammen med det som har med vår egen velferdsutvikling å gjøre, at vi blir mindre flinke til å ta vare på rester. Som sunnmøring vet jeg om det å ta vare på rester – jeg har nærmest vokst opp på rester, har jeg inntrykk av. Det er klart at det er viktig nettopp å skape disse holdningene og ta vare på og bruke de ressursene som vi faktisk har til rådighet.

Jeg ser fram til tiltakene som kommer. Jeg mener det er en god og en viktig debatt som vi her fører.

Alf Egil Holmelid (SV) [10:35:30]: Eg vil til liks med dei andre talarane som har vore framme her i dag, takke for at det blir teke opp ei svært viktig sak. Eg skal prøve å gi perspektiv på kor viktig denne saka er. Når vi snakkar om landbruksmeldinga, snakkar vi om at vi hadde ein ambisjon om å auke matproduksjonen i Noreg i tråd med folke-

veksten, altså auke matproduksjonen i Noreg med nokre prosent i året. Når vi då ser at vi kastar fjerdeparten av den maten som blir produsert, ser vi kva dimensjon denne saka har. Dei ambisjonane vi har for å auke matproduksjonen i Noreg, må vi halde på med veldig lenge før vi har auka matproduksjonen tilsvarande som det vi kastar. Ein reduksjon av kastinga vil då vere eit viktig grep også i forhold til matproduksjonen.

Dette er, som mange har vore inne på, eit moralsk og etisk spørsmål. Ein ting er dei klimautsleppa som vi får – unødige klimautslepp på grunn av produksjon av mat som vi ikkje tek i bruk, men i staden kastar. Det andre er at vi står overfor ein situasjon der delar av verda svelte, og der FN's matvareorganisasjon har sagt at vi må auke matvareproduksjonen på verdsbasis. Det er her som i dei fleste andre situasjonar: Den beste måten å auke produksjonen på, er å redusere svinnet, for det har vi allereie produsert. Slik sett er dette ei sak som vi i altfor liten grad snakkar om.

Kvifor har det blitt slik? Eg er vaksen opp på ein liten gard på Vestlandet. Der trur eg knapt vi hadde noko særleg matavfall. I den grad vi ikkje klarte å bruke om igjen dei råvarene vi produserte på garden eller fiska i fjorden, var det kort veg til skulerbøtta som grisen skulle ha. Eg trur at ei av årsakene til dette, er at i den tida hadde ein eit nært forhold til råvarene som skulle bli mat. Ei av utfordringane i dag, er at vi har ei framandgjerjing når det gjeld dei råvarene som vi skal lage mat av. Råvarene i dag er ikkje fisk som ser ut som fisk eller kjøt som ein kan sjå på og få eit fysisk forhold til, det er ei plastpakke. Uansett kva mat ein kjøper, er det ei plastpakke. Då mister ein forholdet til råvara, det å vurdere kvalitet og haldbarheit osv. Då må ein stole på det som står utanpå pakka, og då får ein den situasjonen at ein kastar med ein gong i den augneblinken datoen for haldbarheit har gått ut, utan å sjekke kva som er inni. Men ikkje berre det: Eg trur også det har begynt å bli ein del forvirring rundt «best før» og «siste forbruksdag». Det å få skikkeleg opplysning om kva som står på den plastpakka maten, trur eg er ein av dei viktige tinga vi kan bidra med.

Det er også litt haldningsendring når det gjeld å forstå kvaliteten på maten og ikkje berre stole på det som står på pakka. Informasjon om dette trur eg er ei viktig sak.

Eg trur også vi har grunn til å ta fatt i forbrukssamfunnets tenking. Vi har kome i ein situasjon der alle problema i verda skal løysast med auka produksjon. Men det er faktisk ein del problem i verda som blir betre løyste med redusert forbruk. Det er ikkje tvil om at redusert forbruk utan samanlikning er det beste tiltaket for å redusere klimautsleppa. Det er ikkje tvil om at vi ikkje når måla i klimautsleppambisjonane på verdsbasis eller nasjonalt om vi ikkje også fokuserer på redusert forbruk. Når det gjeld mat, er det eit veldig godt eksempel på at vi får betre uttelling ved å fokusere på ikkje nødvendigvis redusert forbruk, men redusert sløsing. Det å få ei haldning i samfunnet der ein fokuserer på redusert sløsing – for så vidt også redusert forbruk – og ikkje auka produksjon, trur eg vi må over på viss vi skal få ei god framtid både når det gjeld klima og på annan måte.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:40:27]: Aller først vil jeg takke interpellanten for å sette et viktig tema på dagsordenen. Jeg vil også takke representanten Storberget for et godt innlegg med hensyn til hva dette egentlig dreier seg om. For det er som Sofieprisvinneren av 2011, Stuart, sier: Det dreier seg om å ta vare på den maten som allerede finnes, og bruke den. Han har i mange år levd av mat som har vært kastet. Han har skapt brødunder, både i England og Norge, av mat som allerede har vært kastet. I mrd. mennesker som i dag lider av alvorlig underernæring, kunne ha blitt mettet på mindre enn en tredjedel av den maten som kastes i USA og Europa. Det er mennesker som er sultne i dag. Det er mange av oss som kommer til å kaste mat som kunne vært brukt for å mette mager. Vann som brukes til å dyrke mat som kastes, ville være nok til å dekke behovet for to liter vann per dag for ni mrd. mennesker. Det er nesten ikke til å tro.

Vi vet at inntil halvparten av all mat som produseres, kastes på vei fra produksjonsstedet til matbordet vårt. Landbruksjord som tilsvarer en fjerdedel av Norges landareal, brukes årlig til å produsere kjøtt- og melkeprodukter som kastes i britiske og amerikanske husholdninger, butikker og restauranter. NHO, dagligvarehandelen og næringsmiddelindustrien har gått foran. De har tatt initiativ til å redusere matavfallet med 25 pst. innen 2015. Det er det ikke lang tid til, men de tror på det fortsatt, og de er godt i gang. De har satt seg djerne mål.

I en kartlegging fra ForMat av 5. april 2011 kom det fram følgende resultater om nyttbart matavfall i Norge: Det vi kaster mest av, er ferske bakevarer, frisk frukt og friske grønnsaker. Den viktigste, synlige årsaken til at mat kastes er at den er gått ut på dato. 60 pst. av oss som forbrukere oppgir dette som viktigste årsak. 90 pst. av all mat som kastes i butikk, skyldes at den er gått ut på dato eller at den har fått forringet kvalitet. Meg bekjent kastes det hvert år fra dagligvarebutikker ca. 850 tonn ferske egg som er fullt spiselige. Men på grunn av en regelendring i EU med en maksimumsgrense på 14 dager, må disse kastes. For meg er dette en gåte. Selv om produkter som er merket med «best før», og som er fullt spiselige lenge etter datoen er utgått, oppgis dette med «utgått på dato» som den viktigste årsaken til at produktene blir kastet. Det var derfor Kristelig Folkeparti i fjor fremmet et representantforslag for å få til et nasjonalt mål for reduksjon av matavfall og en gjennomgang av matmerkeordningen. Vi skal ha en trygg matmerkeordning som setter mattrygghet i sentrum, og som også setter kvalitet i sentrum. Men vi må ha en gjennomgang av dette når 60 pst. av oss som forbrukere oppgir at det er den viktigste årsaken til at vi kaster mat.

Statsråden lurte på eller hadde en følelse av at det var forskjell mellom generasjoner når det gjelder kasting av mat. Ja, vi kan jo bare si det sånn: Andelen forbrukere over 60 år er ikke så opptatt av merkeordningen som det vi under 60 år er. Hva skyldes det? Jo, det skyldes klart generasjoner, oppvekst og det samfunnet vi lever i. Vi i Kristelig Folkeparti er opptatt av denne gjennomgangen. Denne gjennomgangen av matmerkeordningen skulle skje i den avfallsmeldingen som regjeringen avlyste i høst. Mitt

spørsmål til statsråden er nå: Vil den bli fulgt opp gjennom denne strategien?

De siste sekundene vil jeg bruke på en helt aktuell sak. Det står nå 2,2 mill. leverpostebokser – de gule – fra Stabburet på lager fordi de har fått en feilmerking i designet. De er produsert i Fredrikstad hos Stabburet, men det står på merkingen at de er produsert hos Abba i Sverige. Må disse kastes? Eller kan Mattilsynet få beskjed om at vi kan spise disse på norske bord selv om det står at de er produsert i Sverige i stedet for i Norge. Det er diskusjonen. Jeg håper at statsråden griper inn slik at vi slipper å kaste 2,2 mill. gule leverpostebokser.

Irene Lange Nordahl (Sp) [10:45:55]: Det er en ubehagelig sannhet at vi kaster en tredjedel av maten som produseres. Samtidig dør et barn av sult hvert sjette sekund. Vi i Senterpartiet er derfor glade for at regjeringen nå utarbeider en egen strategi om avfall, som altså legges fram til sommeren. Vi ser fram mot tiltakene for å redusere mengden matavfall som vil ligge i en slik strategi. Det er et viktig spørsmål interpellanten reiser, og jeg vil takke for at dette temaet blir tatt opp.

Det store paradokset her i Norge er at kundene etterspør stadig billigere mat samtidig som en familie på fire altså kaster spiselig mat for 10 000 kr i året. Slik kan det ikke fortsette. Vi må fokusere på matens verdi. Kvalitet skal og må koste. På den måten vil forbrukerne kanskje tenke seg nøyer om før de fyller handlekurven med mat de aldri kommer til å spise. Åtte av ti sier at de får dårlig samvittighet når de kaster mat, viser en Norstat-undersøkelse gjennomført i forbindelse med arbeidet med de nye matvettreglene som lanseres i disse dager. Likevel kaster nordmenn nesten 300 000 tonn mat i året, eller 50 kg per person. Spørsmålet er: Hvorfor gjør vi ikke noe med den dårlige samvittigheten vår? Hvorfor fortsetter denne utviklingen?

Jeg kan ikke svare for alle, men jeg vil anta at det er mange ulike tiltak som må til for å redusere mengden matavfall. En rekke innlegg tidligere her i dag har vært opptatt av holdninger, og det handler veldig mye om holdningsskapende arbeid, fra barnsben av og ikke minst i den enkelte familie. Ett viktig tiltak er å få bort fokuseringen på billigmat. Et annet viktig og positivt tiltak for å redusere mengden spiselig mat som kastes her i landet, er etableringen av en matsentral i Oslo, som statsråden var inne på. At fullverdig overskuddsmat fra dagligvarebutikker, grossister og produsenter kan komme til nytte, er et etterlengtet tiltak for mange, ikke minst for de personene som får nytte godt av denne maten. At etablering av en slik sentral har bred støtte fra dagligvarehandel, ideelle organisasjoner mfl., viser nok at den dårlige samvittigheten ved å kaste mat faktisk plager de aller fleste av oss.

Det at Norge deltar aktivt i det nordiske arbeidet for å bli en av de ledende regionene i å redusere matsvinnet og spre erfaringen med dette ut i verden, er en selvfølge for oss i Senterpartiet. Vi synes det er gledelig at Ministerrådet har satt i gang flere forskningsprosjekter om matsvinn, og at vi i Norge kan bidra med innspill til nye prosjekter.

Til slutt er det vel bare for oss som deltar i debatten i

dag, å konkludere med at moralen må være at vi må spise opp maten vår og ikke kaste den.

Lillian Hansen (A) [10:49:08]: Jeg vil også takke interpellanten, Sonja Mandt, for å ha satt denne saken på dagsordenen. Jeg har tenkt å begynne sånn som representanten Irene Lange Nordahl sluttet, og si: Spis opp maten din! Vi har i dag passert 7 mrd. mennesker på jorden, og alle spiser vi av det samme matfatet. Over 1 mrd. mennesker i verden sulter eller er feilernært. Samtidig blir altså en tredjedel av maten som produseres, kastet. Kan vårt forhold til mat gjøre en forskjell?

Matsvinn er et stort problem, som flere har vært inne på, ikke bare i Norge, men i hele verden. I flere utviklingsland er hovedutfordringen å få til gode og effektive innhøstninger, riktig lagring og transport av avlingene uten å skade råvarene før de når markedet. I den vestlige verden kastes det mest mat i de senere leddene i verdikjeden, særlig i storhusholdningene, i handelen og hos oss forbrukerne.

Maten er blitt billigere, vi får stadig bedre økonomi og terskelen for hva som ikke er spiselig, er kraftig forskjøvet. Vi har store krav til at maten skal være helt fersk, og at tilbudet skal være variert og mangfoldig. For mange produkter er det også et stort fokus på holdbarhetsdato, som flere har vært inne på, og i tillegg til at kunnskap om gamle mattradisjoner som utnyttet råvarene bedre, er gått tapt, blir mye mat kastet fordi folk ikke tror at den er spiselig. Så hvorfor kaster vi mat da? Misforstår vi datomerkingen? Har vi glemt å lukte oss fram til hva som er muggent og uggent? Det er også en viktig kunnskap som kanskje går i glemmeboka i vårt moderne overflodssamfunn.

Kanskje er maten for billig? Men i mange år har vi jo hørt at den er for dyr? Men når vi hører hvor mye mat som havner i søpla, forstår vi kanskje at maten er for billig.

Min oppfordring til slutt er derfor at vi alle må gjøre det vi kan for å redusere matavfallet, i hele matvarekjeden, det vil si fra primærprodusentene til matindustrien, handel og forbruker. Målet må være at all mat som produseres, i utgangspunktet bør konsumeres og ikke ende opp som matavfall – ikke minst med hensyn til de klimautfordringene som vi står overfor.

Til slutt vil jeg si at ja, dette problemet er også en etisk utfordring.

Sonja Mandt (A) [10:52:26]: Takk for en veldig god debatt, som viser at det er stor enighet om og stor bredde i de tiltakene som må gjøres. Jeg er enig i alt som er sagt – at atferdsendringer må til, at vi har et etisk og moralsk ansvar særlig overfor den oppvoksende generasjon, for å lære dem å ivareta gammel mattradisjon og spise opp maten sin. Vi må påvirke ungene fra barnehagen av, det er viktig. Når en hører om tiltak i barnehager der all mat som har vært på bordet, må kastes fordi den er «forurenset» og ikke kan brukes en gang til, gir dette dårlige signaler til ungene våre om at vi skal hive mat. Jeg tror vi må gå i oss selv og ikke minst ta for oss de områdene der vi har mulighet til å påvirke: barnehage, skole og den oppvoksende generasjon.

Jeg synes det er veldig gledelig at det globale perspektivet er blitt tatt opp. Vi har mat nok til alle dersom vi hadde kastet mindre, og det tror jeg vi skal tenke veldig mye på. Vi har et ansvar for de folkene som sulter. Derfor er det viktig å se på merkeordningene, se på om noe er greit nok å bruke, se på om den leverposteien som nå skal hives, ikke bør kastes, se på kildesortering og sørge for at alle kommuner har det. I min kommune, Larvik, hadde vi kildesortering på 1960-tallet. Da kom man med hest og hentet skyllene hjemme som vi hadde kastet, og det ble brukt til grisefôr. Dette ble borte på 1970/80-tallet, men nå er vi tilbake igjen og kildesorterer.

Biogass og biogjødsel, som jeg var inne på, er gode tiltak for å ivareta etterbruken av det som faktisk må kastes. Når Choice velger å redusere tallerkenstørrelsen med tre centimeter og får så stort utbytte av det, så burde jo dette være et tiltak som andre restauranter tar ad notam og ser på videre.

Alle de gode eksemplene som er tatt opp her, bør alle som driver med mat – det være seg grossister, matvareprodusenter, dagligvarehandelen eller vi som forbrukere – se på og ta ad notam og prøve å gjøre noe med. Jeg tror at vi hver og en kan gjøre en forskjell når det gjelder dette med matavfall, og ikke minst, som statsråden var inne på, se på dette i forbindelse med meldingen som kommer. Vi kan bare bli bedre, og vi kan gjøre det lettere for dem som sulter hvis vi klarer å redusere matavfallet.

Igjen: Takk for en god debatt. Jeg synes det var veldig mange gode innspill som kom.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:55:29]: Takk for en veldig god debatt. Jeg merket meg at så å si alle partier – utenom Høyre – har deltatt i debatten, men jeg regner med at også Høyre er opptatt av dette temaet.

Så vil jeg innom Kiwi-Bob, som er et av de nye fenomenene i norsk offentlighet. Det er en mann som heter Bob, som livnærer seg på å reise rundt i Kiwi-butikker og plukke ut varer som går ut på dato, og han tjente ifølge media over 300 000 kr på dette i fjor. Og det er jo noe av paradokset i dette her: Jeg husker det var en stor diskusjon i februar, der Kiwi-Bob var indignert over at butikken i Vadsø hadde satt ned prisen på Nugattien rett før den gikk ut på dato. Han mente det var feil, at det kunne lure kundene. Jeg mener det er bra at man gjør den type grep. Og jeg synes det er et paradoks at en kjede har gjort det til sin store merkevare at man skal kunne tjene penger hvis man finner best-før-dato-stemplingen på dagen i sin butikk, når man vet at dette er fullverdige, gode varer. Og for å bruke litt sånn meg-selv-forskning: Jeg var på den lokale Kiwi-butikken rett før den skulle stenge, og når du ser fulle handlevogner bli dratt ut av butikken med fullverdige varer, så får det deg til å tenke litt over hvilket overflodssamfunn vi faktisk lever i.

Jeg synes denne debatten på en veldig god måte har reist de moralske sidene ved dette, og vist at det til syvende og sist er opp til oss selv, hvilke valg vi selv tar, hvilke holdninger vi har. Derfor er det viktig med den type holdningsskapende kampanjer som f.eks. Coop og Framtiden i våre hender kjørte på Egertorget i dag, der man sprer hold-

ninger om at man må prøve å la være å kaste maten. For som Lillian Hansen sa, handler det til slutt om at du må spise opp maten din hvis du har kjøpt inn maten – og dette er holdninger som vi må dra.

Så over til noen av temaene som har vært oppe. Harald T. Nesvik fra Fremskrittspartiet snakket om overproduksjon av egg, og da må jeg legge inn et lite partipolitisk poeng – det har ikke vært så mange av dem hittil i dag, i dag har vi vært politisk enige. Overproduksjon av egg viser hvor viktig det er å ha en god markedsregulering, at vi nettopp i et råvaremarked har god markedsregulering, og at man ikke har overproduksjon. Det er jo derfor vi mener at vi bør ha en god markedsregulering gjennom samvirke, og at kostnaden går over til produsentene selv hvis det blir overproduksjon. For hvis det blir overproduksjon av en råvare som mat, så må den dessverre, over litt tid, kastes, og det er på ingen måte gunstig, verken for dem som produserer maten, med hensyn til det moralske ettersom dette er en knapp ressurs, men også med hensyn til miljøet, at det er en stor miljøutfordring med mye matavfall.

Men utenom den bitte lille nyansen har salen vært helt samstemt i dag, og da er det viktig at vi fra de gode ordene her også følger opp med ulike virkemidler. Jeg har iallfall tett dialog med næringen om dette. Jeg vet at Sonja Mandt har vært aktiv i Nordisk råd bl.a. når det gjelder dette temaet. Så vi får bruke de ulike arenaene vi har, slik at vi klarer å holde dette problemet og den store utfordringen det er med matavfall, nede.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 1 avsluttet.

Sak nr. 2 [10:58:34]

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven mv. (Innst. 253 L (2012–2013), jf. Prop. 59 L (2012–2013))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter hovedtalerne fra hver gruppe og inntil fem replikker med svar etter medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:59:46] (ordfører for saken): Først av alt må jeg innledningsvis få lov til å si at dette er en sak der det på mange måter ikke er de store skil-

lelinjene på så mange områder. Komiteen står samlet om veldig mye av det regjeringen har lagt fram. Bakgrunnen for denne saken er på mange måter en etterkontroll av deltakerloven og en gjennomgang av fiskeriforbudsloven, og man har også foretatt visse endringer i havressursloven.

Som sagt: Mye av det som ligger her, er fornuftige tilnærminger. En del er også på mange måter flytting fra en lov til en annen fordi det naturlig hører hjemme i den loven, slik at komiteen på de fleste områder ikke har de store debattene. Det gjelder bl.a. det som har å gjøre med krav til bosted for mannskap og fartøytører – på det feltet har vi noen endringer og forskjeller. Men hvis man går inn i selve innledningsteksten fra komiteen, vises det der nettopp til den store enigheten både knyttet til viktigheten når det gjelder å ha et lovverk for å begrense ulovlig fiske, og til det som har å gjøre med hvordan man skal gripe disse tingene an. Det er også stor enighet om at norske fiskeresurser skal forvaltes av og tilhøre Norge som nasjon, og ikke minst om det som har å gjøre med hvem som skal ha anledning til å drive med fiske i norske farvann.

Dette er viktig, for for Norges del er fiske en stor og viktig del både for industrien langs kysten og for det som har med eksportverdien for Norge å gjøre, for det er viktig at vi har god kontroll over disse ressursene, slik man har hatt, og der har man faktisk gjort en god jobb. I den forbindelse vil jeg faktisk gi honnør til statsråden, nettopp knyttet til det arbeidet som er gjort når det gjelder UUU-fiske, men også til regelverket for hvordan disse tingene skal bekjempes.

Men det er helt åpenbart at skal vi komme videre med dette, er det internasjonale avtaler som er veien å gå. Vi klarer ikke å løse disse problemene alene, og vi ser i dag store utfordringer, bl.a. knyttet til pelagisk sektor, der nå både Island og Færøyene på mange måter tar seg til rette innenfor dette feltet. Det er imidlertid en sak som vi vil komme tilbake til når vi har med fiskeriavtalene med andre land å gjøre, og ikke i disse sakene.

Da føler jeg at jeg har gitt en grei nok orientering om det vi står samlet om i komiteen, og jeg vil prøve å gå inn på et par områder der man ikke er like enig. I den forbindelse vil jeg først henlede oppmerksomheten til det som har med krav om bosted for mannskap og fartøytører å gjøre, dvs. § 5 a, Krav til bosted. Der skiller opposisjonen – i hvert fall Fremskrittspartiet og Høyre – lag med regjeringen, og der fremmer vi et eget forslag.

Bakgrunnen for dette forslaget er at man i § 5 a definerer dette med bosted både for fartøyeier, mannskap og lottfiskere, men man stiller også krav når det gjelder fartøytører. Fremskrittspartiet og Høyre har fremmet et alternativ til den paragrafen. Vi mener faktisk at den unntaksbestemmelsen som regjeringen har lagt inn i § 5 a, ikke er nødvendig, for vi mener at det ikke i det hele tatt skal stilles krav til hvor fartøytører bor så lenge 50 pst.-kravet i paragrafen er oppfylt. Dette har vist seg ved at en del i noen situasjoner i kortere eller lengre tidsrom har valgt å bosette seg i andre land. Særlig innenfor fiskeriet bl.a. knyttet til større båter som har ordninger der man er en tur på og en tur av, eller man har store variasjoner i sesongfiskeriet, har en del også valgt å bosette seg utenfor EØS-området. Det skal

på mange måter være unødvendig med den typen krav til fartøytører så lenge kravet til mannskap og lottfiskere om 50 pst. er oppfylt, så her har vi et alternativt forslag.

Fremskrittspartiet skiller også lag med alle andre partier når det gjelder det som har å gjøre med straffebestemmelsene knyttet til overtredelse. Vi velger da å stemme imot flere av de paragrafene som går i den retning – det er vel §§ 28, 29, 31 og 31 a som er opplistet der. Bakgrunnen er ikke at vi nødvendigvis er imot straffereaksjonene, men at vi, som vi skriver i våre merknader, mener at det er på høy tid at man foretar en fullstendig gjennomgang av disse bestemmelsene. Det er ikke gjort. Man har foretatt en etterkontroll, og så kommer man her og sier at dette bl.a. er en tilpassing av straffebestemmelsene i deltakerloven og havressursloven. Det er ikke helt riktig, for i denne saken hever man også straffenivået fra tre til seks år ved grov overtredelse av havressursloven. Selv om man skriver at man skal vurdere det grenseoverskridende i den sammenheng, sier man ikke at det er det som er utelukkende.

Fremskrittspartiet mener at vi må foreta en fullstendig gjennomgang av hele området som har med bruken av straff å gjøre. Vi vet at næringsutøverne er meget skeptiske til det som skjer. Vi har sett enkelttilfeller av båter som har fått urimelig streng straff knyttet til hvilke overtredelser man har gjort. Hardhaus-dommen er i så henseende ett av dem.

Derfor ønsker vi i Fremskrittspartiet at det skal foretas en fullstendig gjennomgang av disse kapitlene, og så skal man komme tilbake til Stortinget i ettertid med en sak når det gjelder dette feltet. Vi vil ikke konkludere nå, slik regjeringen har gjort. Vi mener også at det er på høy tid at man foretar en fullstendig gjennomgang av deltakerloven, ikke bare den etterkontrollen som man har valgt i denne saken, for å se på og oppdatere denne loven til det som er dagens virkelighet. Vi føler at man ikke har gjort det i tilstrekkelig grad, og det er vel også flere som i høring har påpekt at det her burde vært nedsatt en arbeidsgruppe før man valgte å foreta disse endringene man her har gjort.

Med det fremmer jeg alle de forslag som Fremskrittspartiet i innstillingen er alene om eller har sammen med andre, og jeg ser fram til debatten.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplansen.

Presidenten: Da har representanten Nesvik tatt opp de forslag han selv refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lillian Hansen (A) [11:08:18]: Jeg registrerer at Fremskrittspartiet som Stortingets eneste parti ikke stiller seg bak lovendringen om å heve strafferammene for grov fiskekriminalitet. Dette er som kjent ikke et signal om å endre normalstraffenivået, men noe som er nødvendig for å kunne kjempe mot internasjonal fiskekriminalitet. For å kunne samarbeide med andre stater på dette området er det helt nødvendig at strafferammene tilpasses kravene i FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Kan representanten Nesvik forklare hvorfor det såkalte lov-og-orden-partiet Fremskrittspartiet ikke vil følge andre partier i dette spørsmålet? Kampen mot grov økonomisk kriminalitet er utrolig viktig for å sikre framtidige fiskeressurser og inntektsgrunnlaget for norske fiskere.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:09:14]: Jeg kan nok en gang gjenta innlegget mitt som jeg holdt på talerstolen, for hadde representanten hørt etter, ville hun ha fått med seg det vi sa. Først vil vi ha en fullstendig gjennomgang av det som har med det straffenivåmessige å gjøre. Så får man gjøre den jobben skikkelig og deretter komme tilbake til Stortinget med nettopp den saken. Vi har ikke sagt at vi er imot det, vi har sagt at på det nåværende tidspunkt – uten at man har gjort den jobben først – vil vi gå imot det.

Så det er det vi venter på, og det er det det dreier seg om.

Lillian Hansen (A) [11:09:48]: Fremskrittspartiet skriver i sine merknader bl.a. at hovedmålsettingen med dagens fiskeriforvaltning og lovverket skal være å få en så optimal høsting av havets ressurser som mulig. Ordet bærekraft er overhodet ikke nevnt som del av hovedmålsettingen. Det er et etter Arbeiderpartiets syn veldig kort-siktig ikke å ta hensyn til en bærekraftig forvaltning av ressursene i havet.

Dersom vi forvalter fisken i havet på en god måte, er dette en fornybar og evigvarende ressurs, som skal sikre verdiskaping i all framtid. Mener representanten Nesvik at en slik hovedmålsetting som Fremskrittspartiet forfekter, vil bidra til forvaltningen på en god nok måte og sikre fiskeressursene for all framtid?

Harald T. Nesvik (FrP) [11:10:42]: Det som ligger i optimal innhøsting av ressursene, er også bærekraftig – bærekraft er en del av det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Lillian Hansen (A) [11:11:24]: Arbeiderpartiet mener at det er viktig og riktig å foreta disse endringene i fiskerilovgivningen. Arbeiderpartiet er av den oppfatning at mange av de forslagene som fremmes i proposisjonen, er lite kontroversielle og helt i tråd med dagens politikk.

Det meste som blir gjort i denne saken, er flytting av teknisk karakter. Men det er en rekke politikkområder som jeg vil ta opp her. I behandlingen av disse framkommer det tydelig i flere av merknadene til Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti at de ønsker en ny retning i norsk fiskeripolitikk. Det er ingen stor overraskelse at de prøver seg også i denne saken.

Men når det er sagt, vil jeg gi en bitte liten honnør til Høyre som ikke lot seg forlede inn i Fremskrittspartiets og Kristelig Folkepartis merknader, hvor det framkommer at det burde foretas en fullstendig gjennomgang av hele feltet knyttet til bøter og straff i forbindelse med overtredelse av bestemmelsene i havressursloven og deltakerloven før man endrer bestemmelsene i deltakerloven. Men etter det er det stopp. Opposisjonen ønsker full gjennom-

gang av deltakerloven, og nevner spesielt forhold knyttet til fylkesbindingene, arv og generasjonsskifte.

Høyre sier i en egen merknad at det er ønske om en redegjørelse om reelle og underliggende eier- og maktforhold i fiskerinæringen og ønsker framlagt sak om begrensningene i deltakerloven. Her er det snakk om full evaluering av deltakerloven. For Arbeiderpartiet er det ikke aktuell politikk.

For oss er det viktig å minne om at deltakerlovens formål ligger fast. Det er å tilpasse fiskeflåten fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressursene, herunder trygge bosettingen og arbeidsplasser i kystdistriktene, slik at høstingen av de marine ressursene fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode. Det passer godt å minne om dette. Her er vi urokkelige.

Når det gjelder bostedskrav for mannskap og fartøyfører, som representanten Nesvik var inne på, er Arbeiderpartiet helt enig i departementets vurdering om at det er ingen grunn til å ta innspillene om endring opp til ny vurdering. I denne saken handler det om justeringer i lovverket for rettsplassering.

Arbeiderpartiet har merket seg at Høyre og Fremskrittspartiet ikke ønsker at fartøyfører skal være bundet av bostedsplikt. Det er vi ikke enig i. For øvrig viser jeg til at denne saken ble grundig drøftet i Ot.prp. nr. 99 for 2005–2006.

Når det gjelder kapitlet om fylkesbindinger, som handler om retten til å delta i fiske, stilles det krav til bosted for erverv av fartøy til fiske. Også her opprettholdes bostedskravet. Ved generasjonsskifte hefter det også bostedskrav, på lik linje med ordinært erverv. Men dette kravet gjelder ikke da ved arv eller dødsfall. Arbeiderpartiet mener at generasjonsskifte kan planlegges og gjennomføres i god tid, og at det for oss ikke er aktuell politikk å gjøre endringer på dette området heller.

Det er ingen overraskelse at Fremskrittspartiet ikke ønsker å ta spesielle distriktpolitiske hensyn når det gjelder ervervstillatelse i fiskeripolitikken. De tar opp i sitt forslag at ervervstillatelse kan avslås f.eks. av hensynet til fiskeflåten distriktmessige fordeling og hensynet til ressursgrunnlaget. Vi ser ingen grunn til å endre det heller. Arbeiderpartiet er også enig i departementets vurdering her, og vil i likhet med departementet framheve at nordnorsk eierskap er viktig for å sikre råstofftilførsel til foredlingsanlegg i landsdelen, som igjen vil medvirke til å opprettholde fiskerimiljøene.

Så er det foreslått å endre strafferammene for grove overtredelser – jeg presiserer grove overtredelser – av havressursloven fra tre til seks år, som er i tråd med straffebestemmelsene for alvorlig miljøkriminalitet i straffeloven, som altså er seks år. Det er viktig å understreke at straffenivået for overtredelse av havressursloven ligger fast. Det vil ikke bli berørt av forslaget. Heller ikke alle grove overtredelser vil bli berørt. Det er først og fremst internasjonal fiskerikriminalitet som vil bli rammet i forslaget om å heve strafferammene.

Jeg vil avslutte med å berømme Fiskeri- og kystdepartementet for deres arbeid i denne saken. Regelverket er

i kontinuerlig prosess, som ikke avsluttes selv om en lov eller en forskrift er vedtatt eller satt i kraft. En slik etterkontroll som er utført her, gjør det mulig å oppdage eventuelle problemer med loven, slik at man kan sørge for nødvendige justeringer og forbedringer. Det er nødvendig og riktig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:16:55]: Mitt spørsmål til representanten Hansen er knyttet til det som har å gjøre med overtredelsesgebyr, tvangsmulkt og straffebestemmelser i forbindelse med deltakerloven. Dette er en lovproposisjon. Det vil si at dette er en del av lovens forarbeid. Det samme er denne debatten vi er deltakere i. Derfor vil jeg be om at representanten Hansen utdyper følgende som hun har vært med på å skrive inn i innstillingen. – Man skriver:

«Flertallet legger etter dette til grunn at lovendringen ikke i seg selv er et signal om endring av normalstraffenivået.»

Jeg vil be representanten forklare meg hva som er forskjellen på det og det at det ikke er en endring i normalstraffenivået. Dette er en del av lovens forarbeid, og dette blir en lovfortolkning. Hva betyr det da at det ikke i seg selv er en endring i normalstraffenivået?

Lillian Hansen (A) [11:17:51]: Jeg var for så vidt forberedt på å få slike spørsmål, så jeg velger å si det slik: Jeg er valgt inn på Stortinget for å drive med politikk, og ikke for å drive med juss. Men det jeg ønsker å si til dette spørsmålet, er: Det overordnede målet er at vi ønsker å harmonisere straffelovene for grovt brudd på havressurslovens bestemmelser om økonomisk og organisert kriminalitet. Det er viktig å understreke at dette med straffenivået for ordinære overtredelser av havressursene ligger fast og ikke vil bli berørt av forslaget. Heller ikke alle grove overtredelser, som jeg var inne på i mitt innlegg, vil bli berørt. Vi støtter fullt og helt forslaget fra departementet om å heve strafferammen i havressursloven, som først og fremst har som siktemål å ramme internasjonal fiskerikriminalitet.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:19:04]: Jeg registrerer at representanten Lillian Hansen ikke er kommet til Stortinget for å diskutere formuleringer i forbindelse med lovvedtak. Det finner jeg ganske forunderlig, men jeg skal prøve å være litt mer generell i spørsmålsstillingen.

En lov har ofte en formålsparagraf. Jeg er enig med representanten Hansen i at det er en formålsparagraf også i deltakerloven. Hvis omgivelsene eller andre ting over tid gjør at loven ikke egner seg til å oppfylle formålsparagrafen, ser da representanten Hansen at det kan være gunstig å ta en fullstendig gjennomgang av loven for å sikre at det man har vedtatt i formålsparagrafen, også blir oppfylt i praksis der ute?

Lillian Hansen (A) [11:19:56]: Det som jeg var inne på i mitt innlegg, er at det ikke er aktuelt å ha en gjennomgang av deltakerloven nå. Det vi gjør nå, er at vi hol-

der fast ved dette, men departementet har lagt opp til en etterkontroll som vi går fullt og helt for.

Deltakerlovens intensjon ligger helt fast og vil ikke bli gjennomgått – tror jeg – i denne perioden, for å si det sånn.

Steinar Reiten (KrF) [11:20:35]: I høringsrunden i forbindelse med denne proposisjonen skjedde det nokså oppsiktsvekkende at Fiskarlaget valgte å avstå fra å gi en fullstendig høringsuttalelse. En av de tingene som Fiskarlaget reagerte aller sterkest på, var bl.a. dette med straffebestemmelsene i loven.

Kristelig Folkeparti er med på en fellesmerknad om at en burde hatt en samlet gjennomgang her, og vi viser til at Fiskarlaget også har påpekt at de ikke ble invitert til å delta i et partssammensatt utvalg i forbindelse med utredningen.

Forstår Arbeiderpartiet innvendingene som er kommet fra Fiskarlaget, og som ligger til grunn for Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiets merknad?

Lillian Hansen (A) [11:21:17]: Jeg har respekt for alle innspill som kommer, og jeg har inntrykk av at det innspillet var rettet mot departementet. Når representanten spør på denne måten, velger jeg si: Vi stiller oss bak de vurderingene som departementet har gjort når det gjelder dette innspillet angående prosess fra Fiskarlaget.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:22:06]: Høyre har vært opptatt av rettssikkerheten til alle aktørene i sjømatnæringen og har derfor levert en rekke forslag i Stortinget, der vi har bedt om en gjennomgang av lovverk for å sikre at rettssikkerheten er ivarettatt.

I representantforslaget Dokument 8:120 S for 2010–2011 ba Høyre om å få en gjennomgang av rettssikkerheten til norske fiskere. Høyre ønsket i den forbindelse en redegjørelse for de reelle og underliggende eier- og maktforholdene i fiskerinæringen. Man ønsket framlagt en sak om begrensningene i deltakerloven, hvor det redegjøres for om disse bidrar til at lovens formål faktisk oppnås, hvilke positive og negative konsekvenser eierbegrensningene har hatt og har samt å vurdere et skille basert på båtenes størrelse. Høyre har registrert formålet med loven, men så ba vi om en gjennomgang for å se om lovens formål oppfylles, slik som lovverket ligger der i dag.

Høyre mener også at regelverket bør endres slik at generasjonsskifter kan skje på en mer ubyråkratisk måte.

Høyre mener at det er et behov for å evaluere deltakerloven, og at det i den forbindelse bør utarbeides et høringsutkast som sendes ut bredt til alle aktørene i næringen.

I Høyre registrerer vi kritikken fra aktører i næringen om at det har vært en for intern gjennomgang, og at man stiller seg undrende til at man i høringsnotatet opererer med en strafferamme på tre år. I lovutkastet øker dette til seks år – dette uten at høringsinstansene er informert og har fått mulighet til å uttale seg. Etter Høyres mening er det grunn til å kritisere regjeringen for litt uryddighet her.

Høyre registrerer at regjeringen møter kritikken fra Norges Fiskarlag om at dette har vært en for lukket pro-

sess, med at dette bare er en etterkontroll av loven, og at det etter regjeringens mening har vært en tilstrekkelig åpen prosess. Her vil Høyre anføre at det ikke på noen måte har vært en så grundig og åpen gjennomgang at det oppfyller Høyres forslag om en grundigere gjennomgang av de reelle maktforholdene i næringen.

Høyre har ønsket og foreslått en endring av deltakerloven slik at generasjonsskifter skal være enklere for rederiene. Dette begrunner vi med at den kulturelle tilknytningen man har til næringen ved at man har vokst opp i et rederi, er viktig for næringens videre utvikling, både ved at man enkelt får med seg engasjerte unge mennesker som vil være en del av næringen, og også for å beholde kapital i næringen – kapital som altfor ofte i arveoppgjør overføres til andre områder, der man kan investere uten å bli bundet av regler om bosted og aktivitetsplikt. Høyre mener derfor at generasjonsskifter må kunne gjennomføres på enkleste vis av hensyn til næringen generelt.

Innledningsvis redegjorde jeg for Høyres arbeid med rettssikkerheten i næringen. Det er viktig for oss å få presisert i merknadsform at de innskjørpelsene som her vedtas om straffegebyr, tvangsmulkt og straffebestemmelsene i deltakerloven, er begrunnet i internasjonal kriminalitet. Vi har derfor valgt en annen løsning enn det Fremskrittspartiet har valgt. Fremskrittspartiet stemmer imot endringer, man vil ha en grundigere gjennomgang. Høyre støtter at vi må ha en grundigere gjennomgang – det har vi også tidligere foreslått. Men for oss er det viktig å komme i dialog med regjeringspartiene, få flyttet dette i merknadsform i komitéarbeidet, slik at vi får presisert at dette er ikke noen reell straffeskjørpelse for nasjonal aktivitet. Her er det altså en straffeskjørpelse overfor internasjonal kriminalitet.

Høyre registrerer den formuleringen som Fremskrittspartiet tok opp i replikkordskiftet med Arbeiderpartiet, men vi mener at formuleringen holder det den lover, nemlig at det her er en straffeskjørpelse som går på internasjonal kriminalitet. Høyre – sammen med flertallet i komiteen – legger til grunn at dette i seg selv ikke er et signal om endring av normalstraffenivået. Vedtaket er en hevet strafferamme for å kunne møte grenseoverskridende og organisert kriminalitet på en adekvat måte.

Avslutningsvis mener Høyre at det er behov for en total gjennomgang av dette feltet med vekt på rettssikkerhet og med vekt på maktforholdene i næringen. Er det sånn at dagens lovverk på alle punkt oppfyller formålet med lovverket?

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [11:26:45]: I ein fellesmerknad med Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti, under kapitelet om fylkesbinding for fartøyeigar, går det fram at Høgre meiner det er viktig å leggja til rette for «minst mulig offentleg begrensning i næringsetablering og -utvikling i fiskerinæringa» – eg gjentek: «minst mulig». Det vert konkludert med at det også skal gjelda f.eks. ved sal av fiskefartøy. Dette må ein òg forstå slik at Høgre er imot fylkesbindingar ved sal.

Meiner representanten Frank Bakke-Jensen at dette er

eit riktig tiltak for å bevare og vidareutvikla fiskerinæringa i nord? Meiner representanten eigentleg at fylkesbindingar knytt til fiskeria bør opphevast?

Frank Bakke-Jensen (H) [11:27:34]: Nå er det nok sånn at representanten her kommer med en ønskeformulering. Det er ikke sånn at Høyre har sagt at man er imot fylkesbindinger.

For Høyre er det viktig – og det er faktisk et generelt prinsipp – at man skal ha så få reguleringer som mulig. Vi mener at næringsvirksomhet skal være så fri som mulig for å kunne utvikle seg.

Det er sånn at fylkesbindinger er der, men man må bestandig være sikker på at de oppfyller formålet. Derfor har vi bedt om en gjennomgang – altså den delen av deltakerloven.

Jeg har ikke noe problem med å ta med representanten nordover for å vise henne utallige eksempler på at fylkesbindinger ikke har vært et gode for landsdelen. En gjennomgang av fylkesbindingene og den delen av deltakerloven vil for Høyre være riktig, sånn at vi er helt sikre på at det formålet som er nedfelt i loven, oppfylles – og ikke bare er noe regjeringspartiene kan reise rundt å smykke seg med.

Ingrid Heggø (A) [11:28:32]: Eg vil gjerne ha ei lita oppfølging: Norske fiskeressursar tilhøyrer fellesskapet. Om eg ikkje hugsar heilt feil, opna Høgre i lag med Framstegspartiet for at fartøyeigar kan vera utanlandsk – dei vil ta det ut av lova, det som gjeld fartøyeigar.

Ser ikkje representanten Frank Bakke-Jensen at dette eigentleg er ei utvatning av at fiskeressursane tilhøyrer fellesskapet og det norske folket?

Frank Bakke-Jensen (H) [11:29:03]: Her har vi nok en representant som framstår som et barn av enhetsskolen, med gjennomsnittlig norske leseferdigheter.

Det er slik at vi sier: fartøyfører. Når en norsk statsborger skal føre en tråler, er det for Høyre ikke så nøye om den fartøyføreren bor i Ålesund eller om han har bosted på Las Palmas. Det er ikke sånn at fartøyeieren skal kunne være bosatt utenlands, det er altså fartøyføreren. Vi mener at når man oppfyller kravet om at 50 pst. av mannskapet er bosatt i Norge, er det et litt for intrikat lovverk når vi sier at fartøyføreren også skal være nødt til å bo i Norge. Vi mener at skipperen på en tråler kan få lov til å velge om han vil bo i Stockholm, i Oslo, i Ålesund eller på Las Palmas.

Lillian Hansen (A) [11:30:01]: Jeg skal følge opp representanten Ingrid Heggøs replikk, sånn at vi får det nøye: Er Høyre for eller imot fylkesbindingen? Og hva mener Høyre – med det som ble sagt i replikken til Ingrid Heggø – ikke fungerer, sånn som ordningen er i dag? Jeg vil gjerne også bli invitert nordover for å se på hva som ikke fungerer. En av grunnene til at vi, i likhet med departementet, ønsket den ordningen, er å sikre nordnorsk eierskap. Det er viktig for å sikre råstofftilførselen til foredlingsanlegg i landsdelen, som igjen vil medvirke til å

oppretholde fiskerimiljøene. Er Høyre enig i den formuleringen?

Frank Bakke-Jensen (H) [11:30:56]: Først er det hyggelig at representanten Hansen har funnet ut at å diskutere formuleringer i lovarbeid kan være både gunstig og produktivt. Det må man få lov til å gratulere med.

Så er det sånn – et lite eksempel: Når man skal kjøpe rettigheter til fiskebåter, som man gjør i dag, har man et marked, og rettighetene prissettes. Når man begrenser markedet, f.eks. ved fylkesbindinger, setter man en annen pris på rettighetene. I en del fartøygrupper ser vi at det faktisk er problematisk å få finansiert kjøp av rettigheter nordpå i forhold til sørpå. Fylkesbindingen begrenser markedet, prisen blir lavere, og det er vanskeligere å få finansiert kjøp av disse rettighetene. Hun vil se at dette bl.a. har ført til – hvis representanten Hansen på den nå varslede turen er grei og hjelper til med å telle pelagiske rettigheter som har gått ut av Nord-Norge og sørover til et bedre betalende marked utenfor der det er fylkesbindinger – at dette har ikke vært til gunst for landsdelen.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Alf Egil Holmelid (SV) [11:32:22]: Formålparagrafen i havressurslova har to sentrale poeng: Fiskeressursane er fellesskapets eigedom, og dei skal brukast til fordel for sysselsetting og busetting i kystsamfunna. Dette er målsettingar som det er brei einigheit om i det politiske miljøet og blant næringsutøvarane.

Deltakarlova er eit viktig verkøy for å realisere desse målsettingane. Angrep på dei grunnleggande prinsippa i deltakarlova kan sette dei fundamentale prinsippa i norsk fiskeripolitikk på spel. Dei kan sette på spel dei prinsippa som er nedfelte i målformuleringane i havressurslova og andre lover. Derfor er bevaring av deltakarlova nedfelt i regjeringserklæringa for den raud-grøne regjeringa. Den raud-grøne regjeringa har sett på deltakarlova som eit av dei viktigaste verkemidla for å sikre dei grunnleggande målsettingane som er nedfelte i havressurslova.

Den saka vi skal behandle i dag, gjeld justeringar i deltakarlova, fiskeriforbudslova og enkelte andre lover. Regjeringa har utført ein etterkontroll av lovene for å oppdatere og harmonisere regelverket, men dei grunnleggande prinsippa ligg fast. Mange av endringane er reint tekniske, som flytting av paragrafar for å få ein meir oversiktleg struktur i lovverket.

Høyringsinstansane har stort sett vore positive til dei endringane som er foreslått. Dei har sett på forslaget som ei oppdatering av eit lovverk som må følge med den praktiske utviklinga i næringa. Regjeringa foreslår å ta inn ein forskriftsheimel om når ein kan avslå ervervsløyve av omsyn til ressursgrunnlaget eller den distriktsmessige fordelinga av flåten. Vi har i dag ein innarbeidd praksis på dette området, og det kan vere ein fordel å få denne praksisen nedfelt i forskrift for å få ei tydelegare gjennomføring.

SV er glad for at regjeringa vidarefører fylkesbindinga i lovverket. Det er nødvendig for at ressursane skal komme kystsamfunna til gode, slik målsettinga i havressurslova er.

Når Framstegspartiet foreslår å oppheve første ledd i § 7, er det eit angrep på dei grunnleggande prinsippa som er nedfelte i målsettinga for havressurslova.

Regjeringa foreslår å auke strafferamma i havressurslova for grov kriminalitet til seks år. Det har skapt ein del debatt. Det kan derfor vere grunn til å peike på at den øvre strafferamma er meint for kriminalitet på tvers av landegrensar, mellom fleire partar og over tid. Det er ei strafferamme som kan brukast i kampen mot internasjonal fiskerikriminalitet. Med dei oppdateringane som no er gjorde, får vi eit funksjonelt lovverk, som SV stiller seg bak.

Presidenten: Det blir replikkordskifte, begrenset til tre replikker.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:35:43]: Mitt spørsmål til representanten Holmelid er knyttet til straffenivå. Jeg vil be om en forklaring på hvorfor representanten Holmelid mener at de som begår miljøkriminalitet eller brudd på miljøforskriftene innenfor villfisknæringen, skal straffes ualmennelig mye strengere enn de innenfor akvakulturnæringen.

Alf Egil Holmelid (SV) [11:36:17]: Det som ligg til grunn, er at vi ønsker å få eit verkemiddel for å kunne imøtegå den internasjonale fiskerikriminaliteten, der fleire aktørar jobbar saman over lengre tid for bl.a. å øydelegge ressursgrunnlaget. Det er ei viktig sak som regjeringa i denne omgangen har lagt vekt på.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:36:44]: Da skal vi gå over på det som er hovedspørsmålet, som jeg ønsker en avklaring på her i dag: Gjelder dette kun grenseoverskridende kriminalitet? Dette er viktig. Hvis vi leser merknaden fra regjeringspartiene, som er veldig viktig, står det at dette «(...) ikke i seg selv er et signal om endring».

Representanten skal nå få klargjøre for Stortinget i den videre prosessen: Gjelder dette kun grenseoverskridende kriminalitet?

Alf Egil Holmelid (SV) [11:37:21]: Formålet er å ha moglegheit for å ta grenseoverskridande kriminalitet. Ytterlegare tolkingar vil eg overlate til domstolane.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:37:41]: Vi får antakelig prøve å avklare dette: Er representanten Holmelid enig med meg når jeg sier at strafferammen og straffeskjerpelsen er der for å ta grenseoverskridende og internasjonal kriminalitet?

Alf Egil Holmelid (SV) [11:37:56]: Det er det som er formålet.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:38:27]: Den saken Stortinget har til behandling i dag, innebærer lovendringer i deltakerloven og fiskeriforbudsloven. Regjeringen har foretatt en grundig etterkontroll av deltakerloven med sikte

på å oppdatere og forenkle regelverket. Forenkling er som kjent et stort satsingsområde for denne regjeringen, og det har vært et av målene med arbeidet. Gjennomgangen har også vært gjort med sikte på å vurdere om loven virker etter sin hensikt.

Noen av de foreslåtte endringene er rene oppdateringer og flyttinger fra en lov til en annen. Høringsinstansene har gjennomgående vært positive til regjeringens forslag, og det er gitt uttrykk for at arbeidet må ses på som en fornying av regelverket. Komiteens flertall mener at forslagene som fremmes i proposisjonen, er i tråd med dagens fiskeripolitikk i praksis.

La meg innledningsvis slå fast at plattformen i Senterpartiets fiskeripolitikk ligger fast. Det gjør den også for regjeringen. Fiskereid flåte er et bærende prinsipp, og fiskeriressursene skal komme kystbefolkningen til gode. Aktivitetskravet ligger fast. Det samme gjelder bostedskrav og fylkesbinding, i motsetning til det Høyre står for i denne debatten. Det var interessante runder vi hørte fra Høyre i stad, og det skal vi utfordre nærmere på. Fylkesbinding er viktig for å beholde ressursgrunlaget i nord.

En samlet komité er opptatt av forutsigbarhet for næringen og et regelverk som er tilgjengelig og forståelig for både forvaltningen og næringen. Dette understrekes i merknadene til saken.

Det er bred enighet om at en kombinasjon av dyktige og framtidsrettede næringsutøvere og en ansvarlig, tydelig og streng forvaltning med fokus på miljømessig bærekraft har bidratt til at Norge i dag framstår som en av verdens fremste sjømatnasjoner.

Deltakerloven ble vedtatt i 1999 og erstatter tidligere lover som har regulert deltakelsen i fiske og fangst. Lovens formål er dels å tilpasse fiskeflåtens fangstkapasitet til ressursgrunlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressursene, i tillegg til å øke lønnsomheten og verdiskapingen i næringen og gjennom dette trygge bosettingen i kystdistriktene og legge til rette for at høstingen av de marine ressursene skal komme kystbefolkningen til gode.

Fiskeriforbudsloven regulerer adgangen til å drive fiskeriaktivitet i norsk territorialfarvann utenom Svalbard for personer som ikke er norske statsborgere eller er likestilt med norske statsborgere.

Blant regjeringens forslag i denne proposisjonen er en hjemmel til å fastsette forskrift med nærmere regler om når tillatelser til å drive ervervsmessig fiske kan avslås ut fra hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling, ut fra hensynet til ressursgrunlaget eller ut fra lovens formål for øvrig. I dag er det først og fremst gjennom kjennskap til relevant forvaltningspraksis at aktørene kan beregne på forhånd om en søknad vil bli avslått ut fra nevnte hensyn.

En endring som her er foreslått, vil altså gi aktørene økt forutsigbarhet og må anses som en bedring av loven. Regjeringen mener fortsatt at nordnorsk eierskap er viktig for å sikre råstofftilførselen til foredlingsanlegg i landsdelen, og vil medvirke til å opprettholde et fiskerimiljø.

Det er et mål for Senterpartiet og de rød-grønne å legge til rette for en moderne fiskeflåte. En moderne fiskeflåte er miljøeffektiv og klimavennlig – og bidrar til bedre arbeids-

miljø og bedre fangstmetoder. Forslaget om å tillate bruk av leiefartøy ved kontrahering av nybygg vil være et godt bidrag til å modernisere flåten i så måte.

Regjeringen har også foreslått å harmonisere straffebestemmelsene i deltakerloven med den nyere havressursloven, fordi det er naturlig å ha et likt reaksjonsregelverk i disse sentrale fiskerilovene.

Bakgrunnen for å drive fiske som næringsaktivitet er økonomisk gevinst. De fleste som driver fiske som næringsaktivitet i Norge, driver lovlydig og er dyktige næringsaktører.

Fisk omfatter viktige verdier og innebærer dermed store profittmuligheter. Regjeringen har de senere år hatt økt oppmerksomhet rettet nettopp mot økonomisk kriminalitet.

Grenseoverskridende og organisert kriminalitet slår hardt ned på av norske myndigheter, men også av det internasjonale samfunnet. For å kunne samarbeide med andre land i kampen mot organisert kriminalitet er det i noen tilfeller avgjørende at strafferammen for organisert fiskerikriminalitet møter kravene i internasjonalt regelverk.

Lovendringen i seg selv er ikke et signal om endring av normalstraffenivået. Gjennom å heve strafferammen for grove brudd på havressursloven tar regjeringen et viktig grep for å beskytte norsk fiskerinæring.

Jeg presiserer: Mindre overtredelser regnes ikke som grove brudd på havressursloven.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:43:42]: Jeg registrerer at Senterpartiet mener Høyre nå går bort fra fylkesbindingen. Det er ikke riktig. Men for Høyre er det litt viktig at de begrensninger eller de føringer som ligger i lovverket og i forskriften, nettopp oppfyller formålet med lovverket og forskriften. Derfor har vi fra Høyres side sett det som gunstig å få en gjennomgang her for å se om f.eks. fylkesbindingen oppfyller formålet med forskriften. Det registrerer jeg at Senterpartiet avviser blankt.

Jeg forutsetter at Senterpartiet antakelig vet at fylkesbindingen oppfyller formålet, og at det er det som gjør at vi beholder rettighetene i landsdelen. Kan representanten da forklare hvorfor vi de siste to årene har sett at over 20 pelagiske rettigheter har vært solgt ut av landsdelen og til et bedre betalende marked?

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:44:36]: Representanten Frank Bakke-Jensen vet like godt som jeg at det ikke er fylkesbinding for pelagiske rettigheter – det antar jeg at Høyres fiskeripolitiske talsmann er godt kjent med. Men bekymringen over at de pelagiske rettighetene selges ut av landsdelen, deler vi med Høyre.

Det som er viktig, er å sørge for at torskerettighetene forblir i landsdelen. Vi er også opptatt av det å ha – som vi får i forbindelse med den nye sjømatmeldingen – et grunnlag på struktursiden som gjør det mulig å drive innenfor både torskesektoren og pelagisk sektor. Vi er opptatt av at det ressursgrunlaget som er i landsdelen, skal være der og være med og utvikle fiskerinæringen framover.

Det er oppsiktsvekkende at Høyre nå sår tvil om fylkesbindingen. Fylkesbindingen er særdeles viktig fordi den både sikrer ressursgrunnlaget i landsdelen og bidrar til å holde priser på et nivå som vi kan leve med, også når det gjelder finansiering. Dersom man får frislipp her, vil man få et økt press og en økt pris også når det gjelder kvotegrunnlaget.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:45:41]: Joda, den fiskeripolitiske talsmannen i Høyre vet at det ikke er fylkesbinding for pelagiske rettigheter, men det er nå en gang slik at rettighetene til en båt har sammenheng med hverandre.

Det er også slik at en torskerettighet har to forskjellige priser – en innenfor landsdelen og en utenfor landsdelen. Det er eksempler på redere som har hatt problemer med å få finansiert kjøpet av f.eks. den siste rettigheten, den tredje, for den rettigheten har man måttet hente utenfor landsdelen. Der er den dyrere. Kan representanten være med meg på dette bildet? Jeg mener at en del av de pelagiske rettighetene som har vært solgt, faktisk har vært solgt fordi de som hadde to torskerettigheter og trengte en til, trengte den kapitalen for å få kjøpt seg en tredje torskerettighet. Man klarte ikke å få finansiert det innenfor fylket. Så snart man tar inn rettigheten, er den mindre verdt. Fylkesbindingen virker altså mot sin hensikt. Er representanten enig med meg i at det kan være en modell som passer av og til?

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:46:40]: Jeg vil understreke at for Senterpartiet ligger fylkesbindingen fast. Nå har vi fått en ny sjømatmelding som skal gjelde, og der vi også får endret strukturordningen for flåten over 11 meter og flåten over 15 meter. Jeg er sikker på at vi vil få gode erfaringer med de ordningene som vi nå etablerer.

Vi ønsker ikke frislipp når det gjelder fylkesbindingen. Vi er opptatt av å sikre både grunnlaget og gunstige vilkår for næringen framover.

Til det som Frank Bakke-Jensen tok opp om finansieringsgrunnlag: Dette har vært hevdet fra næringens side. Derfor er vi opptatt av å lytte til de erfaringene som gjøres, når vi nå endrer strukturordningen for flåtegruppene over 11 meter.

Steinar Reiten (KrF) [11:47:42]: Når det gjelder en distriktsvennlig fiskeripolitikk, er det i veldig stor grad sammenfall mellom politikken til Senterpartiet og politikken til Kristelig Folkeparti. Jeg synes også det er grunn til å understreke at det er en viktig nyanseforskjell mellom det som Høyre står for her, og det som Kristelig Folkeparti står for.

Mitt spørsmål angår dette med overdragelse ved generasjonsskifte. I dag gjelder ikke kravet om fylkesbinding ved arv ved dødsfall. Mener Senterpartiet at det er en trussel mot en distriktsvennlig fiskeripolitikk at en utvider dette til også å gjelde generasjonsskifte i små bedrifter innenfor fiskeri?

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:48:24]: La meg først si at jeg synes det er gledelig at Kristelig Folkeparti markerer avstand til Høyre og signaliserer at man har fellesskap

med Senterpartiet – som viktige sentrumpartier. Det setter jeg pris på. Det er viktig at vi også har god kontakt på disse områdene framover.

Når det gjelder det som representanten her tar opp, er ikke Senterpartiet villig til å gjøre endringer som gjelder generasjonsskifte, slik det er gjort for arv ved dødsfall. Vi mener at generasjonsskifte kan man planlegge. Derfor må man forholde seg til det regelverket som er. Vi er redd for at utvanning av det regelverket vi har i dag, vil få negative konsekvenser for våre kystsamfunn og, ikke minst, for den fylkesfordelingen vi har. Det er bakgrunnen for at vi på det området som gjelder generasjonsskifte, ikke ønsker å gå inn for noen endringer av det regelverket som vi har i dag.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Steinar Reiten (KrF) [11:49:46]: Norsk fiskerinæring har i generasjoner hatt stor betydning for lokalsamfunnene langs kysten og for hele landets velferd. Gjennom landing av råvarer med høy kvalitet er fiskerinæringen første ledd i en verdikjede som utgjør en svært viktig eksportnæring for Norge. Sjømatnæringen er viktig både på grunn av de store økonomiske verdiene som blir generert, og på grunn av ringvirkningene næringen har for lokalsamfunnene langs kysten.

Norsk sjømat er en av våre viktigste eksportvarer, nest etter olje og gass. I 2012 ble det produsert 2,36 millioner tonn sjømat, med en samlet eksportverdi på 51,6 mrd. kr, i Norge. Det er ikke uten en viss stolthet jeg registrerer at omtrent en tredjedel av den verdiskapingen skjedde i Møre og Romsdal.

Norge eksporterer nå sjømat til 140 land, og da sier det seg selv at norsk sjømatnæring er avhengig av stabile rammevilkår for å opprettholde lønnsomheten og øke internasjonale markedsandeler. Et harmonisert og oversiktlig lovverk er en viktig del av en slik opplevd stabilitet for næringen. Når det gjelder saken som blir behandlet i dag, er mange av forslagene lite kontroversielle og i tråd med allerede eksisterende fiskeripolitikk. Noe av utfordringen ligger i nettopp det. Regjeringen peker på at de har gjort en etterkontroll med små, ubetydelige endringer. Det hadde vært mer naturlig med en helhetlig gjennomgang av lovene med sikte på en modernisering. Her vil jeg trekke fram ulike syn på fylkesbindinger når det gjelder arv og generasjonsskifte. Opposisjonen står samlet i et ønske om å gjøre endringer på dette punktet for å sikre de mindre og mellomstore fiskebåtrederiene. Vi kan ikke se noen gode grunner til at generasjonsskifte skal vurderes og behandles på noen annen måte enn slik det blir gjort når det gjelder arv ved dødsfall.

I tillegg registrerer jeg at flere av høringsinstansene har uttrykt skepsis til den framgangsmåten regjeringen har valgt, særlig knyttet til endringene i deltakerloven. Fiskarlaget har bl.a. uttalt følgende:

«Norges Fiskarlag er svært undrende til departementets framgangsmåte hvor departementet alene har foretatt en revisjon av deltakerloven for så å sende denne til høring.»

Jeg vil også adressere den endringen i denne saken som kanskje er den mest debatterte ute i næringen, nemlig endringene i strafferammen knyttet til grov overtredelse av deltakerloven og havressursloven. Mange i næringen har vært – og er – skeptiske til en slik endring. Noen føler seg mistenkeliggjort, andre føler at den nye strafferammen er urimelig økt.

Jeg føler et behov for å redegjøre for mine vurderinger knyttet til denne endringen, som jeg oppfatter som stor og betydelig. Slik jeg ser det, og slik vi i opposisjonen har fått gjentatte forsikringer om – senest i brev av 8. mars fra fiskeri- og kystministeren – vil ikke endringene ha noen betydning for straffenivået ved ordinære overtredelser. Det er heller ikke noen automatikk i at det vil resultere i en strengere straffeutmåling når det gjelder grove overtredelser. Endringen ser ut til utelukkende å være en endring for å følge opp kampen mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Et ledd i den kampen er å tilpasse norsk regelverk slik at det tilfredsstiller kravet til hva som anses som alvorlig forbrytelse i FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Med andre ord må strafferammen for grove overtredelser ligge på minst fire års fengsel. For å holde antall strafferammer nede blir det foreslått samme strafferamme som for alvorlig miljøkriminalitet, altså seks år. Ingen kommer dårligere ut, ingen blir mistenkeliggjort, ingen blir straffet hardere. De eneste som nå bør sove dårligere om natten, er de som driver grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Til slutt vil jeg presisere at det er behov for en samlet gjennomgang av lover, gebyr og straffebestemmelser i fiskerilovverket. Mange føler at de blir straffet uforholdsmessig hardt, og vi ser eksempler på at straffereaksjoner ikke har den nødvendige legitimiteten i befolkningen og hos yrkesutøverne selv. Det er behov for en slik gjennomgang for å sikre at det er samsvar mellom straffereaksjoner og lovbruddets alvorlighetsgrad. Dette er kanskje det viktigste grepet for å sikre at gjeldende regelverk har den nødvendige legitimiteten ute.

Jeg vil avslutningsvis si at det gleder meg at fiskeripolitikken er viet så mye oppmerksomhet denne våren her, gjennom en rekke proposisjoner, meldinger og representantforslag. Denne næringen er klart blant de viktigste vi har i Norge, og i motsetning til petroleumsnæringen vil den – med en bærekraftig utnyttelse av ressursene – også være det i overskuelig framtid. En næring for framtiden fortjener en framtidrettet politikk. Det håper jeg vi vil se eksempler på de neste ukene og månedene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lillian Hansen (A) [11:54:37]: Jeg registrerte at Kristelig Folkeparti mente at Senterpartiet og Kristelig Folkeparti sto nær hverandre i fiskeripolitikken. Jeg kan ikke si at det framkommer i behandlingen av denne saken. Men i en fellesmerknad med Fremskrittspartiet og Høyre under kapittelet om fylkesbindinger for fartøyeier framgår det at Kristelig Folkeparti mener det er viktig å legge til rette for minst mulig offentlige begrensninger i næringsetableringer og -utvikling av fiskerinæringen. Det blir konkludert

med at dette også skal gjelde med tanke på salg av fiskefartøy. Dette må forstås som at Kristelig Folkeparti er mot fylkesbindinger også ved salg. Mener representanten at dette er riktig tiltak for å videreutvikle fiskerinæringen i nord? Mener representanten egentlig at fylkesbindingene knyttet til fiskeriene bør fjernes?

Steinar Reiten (KrF) [11:55:32]: Jeg registrerer at Arbeiderpartiet i dag har bestemt seg for å file minst mulig på formuleringen og vil da replisere med å si at det går an å legge litt ulik betydning i ordene – det ser vi nok kanskje her. Det som er Kristelig Folkepartis standpunkt, er minst mulig med tanke på at vi fortsatt skal ivareta hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling, hensynet til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig.

Alf Egil Holmelid (SV) [11:56:14]: Det er ei kjend sak at Framstegspartiet og Høyre ønsker å prioritere dei frie marknadskreftene framfor andre omsyn som ressursbevaring og ikkje minst fylkesbinding, og at vi stadig har eit press på deltakarlova frå dei partia for å få modifisert fylkesbindingane. No ser vi jo at Kristelig Folkeparti har hamna litt i det selskapet, sjølv om dei prøver å ro seg litt vekk. Men for å vere heilt konkret: Kan vi vere forsikra om at Kristeleg Folkeparti står fast på fylkesbindingane?

Steinar Reiten (KrF) [11:56:50]: Det Kristelig Folkeparti har tatt opp i forbindelse med behandlingen av denne proposisjonen, er at vi ønsker en endring når det gjelder generasjonsskifte. Jeg er glad for spørsmålet sånn at jeg får presisert det. Her vil det nok antageligvis være nyanseforskjeller mellom partiene i opposisjon, men for Kristelig Folkeparti er innfallsvinkelen at vi ønsker dette utvidet til også å gjelde generasjonsskifte for å lette overgangen mellom generasjonene i små og mellomstore bedrifter innenfor fiskerinæringen.

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:57:37]: Jeg synes fremdeles det er utydelig hvilken holdning Kristelig Folkeparti har til fylkesbindinger. Derfor vil jeg utfordre Kristelig Folkeparti til å forklare hva forskjellene er på Kristelig Folkepartis holdning til fylkesbindinger og det vi hører fra Høyre, som nå er opptatt av å lempe på de mulighetene som ligger der. Så vil jeg be Kristelig Folkeparti om å tydeliggjøre hvilke holdninger de har til hvordan man sikrer råstoffgrunnlaget i nord dersom man ønsker ytterligere lemping på fylkesbindingene, som Høyre her har gjort seg til talsmann for.

Steinar Reiten (KrF) [11:58:16]: Jeg tror nesten det beste svaret er å lese opp det forslaget, som er et fellesforslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

«Det kan ikke i medhold av første ledd fastsettes bestemmelser om krav til bosted som er til hinder for at fartøy overtas for fortsatt drift ved arv eller generasjonsskifte av person som er omfattet av § 7 annet ledd første og annet punktum.»

Når regjeringspartiene prøver å konstruere opp at Kristelig Folkeparti går for større endringer av prinsippet med

fylkesbinding, er det som sagt en oppkonstruert problemstilling når det gjelder oss.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:59:08]: Regjeringen har lagt fram en lovproposisjon om endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven og enkelte andre lover. Bakgrunnen er at departementet har foretatt en etterkontroll av deltakerloven fra 1999 og en gjennomgang av fiskeriforbudsloven fra 1966.

Formålet med etterkontrollen av deltakerloven har vært å undersøke om loven virker etter sin hensikt og foreslå forbedringer ved behov. Formålet med gjennomgangen av fiskeriforbudsloven har vært å vurdere om det fortsatt er behov for de enkelte bestemmelsene i loven, eller om de bør flyttes til annen fiskerilovgivning.

Departementets arbeid har munnet ut i en rekke ulike forslag til lovendringer. Disse forslagene er innbyrdes uavhengige, og vil samlet sett bidra til en mer oppdatert og moderne lovgivning. Dette innebærer en forenkling som vil gjøre regelverket lettere tilgjengelig både for forvaltning og næring.

La meg da konsentrere meg om et par av de mest sentrale og omtalte forslagene i lovproposisjonen. Regjeringen foreslår å gjøre endringer i de ulike reaksjonsbestemmelsene i deltakerloven, slik at de blir harmonisert med den nyere havressursloven. Dette dreier seg om ulike reaksjonstyper som overtredelsesgebyr, tvangsmulkt og straff. Dette er etter min mening et stort framskritt. Det er ingen grunn til å ha forskjellig reaksjonsregelverk i disse to sentrale fiskerilovene.

I tillegg foreslår regjeringen å heve strafferammen for grov kriminalitet i havressursloven fra tre til seks år. Det foreslås at det ved vurderingen av om en overtredelse er grov, skal vektlegges om overtredelsen er av grenseoverskridende karakter, dvs. av internasjonal karakter. Forslaget innebærer at strafferammen blir mer i samsvar med øvrig regelverk rettet mot miljøkriminalitet og økonomisk kriminalitet.

Formålet med å heve strafferammen for grov kriminalitet er å legge bedre til rette for at Norge kan delta i kampen mot internasjonal fiskerikriminalitet. Dette er i tråd med regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet. For å kunne samarbeide på en god måte med andre stater på dette området er det nødvendig at strafferammene tilpasses kravene i FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Det er viktig for meg å understreke at forslaget ikke har betydning for straffenivået ved ordinære overtredelser av havressursloven. Det behøver heller ikke å resultere i strengere straffenivå i alle enkeltsaker om grov overtredelse. Siktemålet er, igjen, først og fremst å ramme grov internasjonal fiskerikriminalitet. Det er ved organisert og internasjonal kriminalitet at det vil være aktuelt å benytte den nye strafferammen. For øvrig vil det være opp til domstolene å finne det rette nivået på straffene innenfor de foreslåtte rammene.

Lovproposisjonen inneholder flere forslag som vil

gjøre regelverket både mer fleksibelt og forutsigbart for næringen. Regjeringen foreslår at det skal åpnes for bruk av leiefartøy ved kontrahering av nybygg. Dette forslaget vil gjøre det enklere for rederiene å inngå kontrakt om nybygging av fiskefartøy. Det vil igjen bidra til at vi får en mer moderne norsk fiskeflåte, og forhåpentligvis også bidra til en enda bedre rekruttering til norsk fiskeflåte og dermed til sjømatnæringen.

Det kan være en stor utfordring for fiskebåtredier å finansiere nybygging av fiskefartøy. Et fartøy vil ofte være fiskebåtrederiets eneste driftsmiddel av større verdi. Det kan derfor være av helt avgjørende betydning at fartøyet kan selges på et tidspunkt da det kan oppnås gunstig pris. Regjeringens forslag gir her rederiene en større fleksibilitet i så måte uten at det behøver å gå ut over den løpende fiskeriaktiviteten.

Jeg har foreslått å ta inn i deltakerloven en hjemmel til å fastsette forskrift med nærmere regler om når tillatelser til å drive ervervsmessig fiske kan avslås ut fra hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling, hensynet til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. Det har i lang tid utviklet seg en forvaltningspraksis på dette området som bidrar til at de overordnede målene i fiskeripolitikken kan nås.

Så har jeg registrert at representanter fra Fremskrittspartiet under komitébehandlingen har foreslått å oppheve § 7 første ledd bokstav a slik den lyder i dag. Denne bestemmelsen gir grunnlag for å avslå ervervstillatelse ut fra hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling, hensynet til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig.

Jeg kan forsikre om at dette forslaget fra Fremskrittspartiet ikke er aktuell politikk for denne regjeringen. Den aktuelle lovbestemmelsen er et sentralt virkemiddel for regjeringens politikk, og danner bl.a. grunnlaget for gjeldende praksis som sikrer at torsketralere og ringnotfartøy ikke kan selges fra Nord-Norge til Sør-Norge.

Det som er viktig for meg, er at vi legger til rette for at denne praksisen kan fastsettes i forskrift etter høring. Dette vil gi næringen og andre berørte aktører mulighet til innspill i høringsrunden til hvordan virkemidlene bør brukes. Og det vil skape større forutberegnelighet for næringen ved at praksis gjøres tilgjengelig i forskrift.

Så må jeg også få lov til å takke for representanten Nesviks honnør for det arbeidet regjeringen, gjennom mange fiskeristatsråder, har gjort knyttet til UUU-fisket. Men sett i lys av den takken, som jeg tar imot og skal bringe videre til alle som har fortjent den, virker det enda mer rart at Fremskrittspartiet stemmer imot kanskje det viktigste virkemidlet vi har for å fortsette dette viktige arbeidet. Jeg regner med at vi får anledning til å avklare det i en replikkrunde, men for meg framstår dette litt rart.

Summen av det som behandles i dag, vil være et viktig bidrag i den stadige utviklingen og forbedringen av det norske fiskeriregelverket, slik at vi fortsatt kan jobbe for verdens fremste sjømatnasjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Foreløpig er det bare én inntegnet replikant, og det er Steinar Reiten.

Presidenten har ikke registrert andre, men nå kommer de inn etter hvert etter at statsråden er ferdig.

Steinar Reiten (KrF) [12:07:17]: I forbindelse med utarbeidelsen av Prop. 59 L, som vi behandler i dag, sendte departementet ut et høringsnotat, datert 8. mai 2009. I dette høringsnotatet foreslo departementet å heve strafferammen ved grov overtredelse av deltakerloven fra fengsel i inntil seks måneder til fengsel i inntil tre år.

Høringsuttalelsen fra Fiskarlaget uttrykker sterk skepsis til dette forslaget. Der heter det at

«det er Fiskarlagets oppfatning at fiskerne har blitt utsatt for unødvendig harde reaksjoner ved brudd på fiskeriregelverket og at mange av reaksjonene verken har hatt legitimitet eller forståelse hos fiskerne samt at reaksjonene har fremstått som uforholdsmessig strenge sett i sammenheng med forseelsen».

Etter at høringen var avsluttet, besluttet departementet å legge inn i proposisjonen en ytterligere skjerpelse av strafferammen ved grov overtredelse av deltakerloven til seks år. Ser statsråden det uheldige i en slik saksgang, og at det kan oppfattes som en fullstendig overkjøring av en av de viktigste høringsinstansene?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:08:14]: Det ser jeg ikke i den forstand at de punktene som var sendt på høring, var selvfølgelig Fiskarlaget kjent med. Vi var også kjent med deres syn på straffeutmålingen. Jeg har hatt en dialog med Fiskarlaget i mange sammenhenger knyttet til straff og reaksjonsmønster i fiskerilovgivningen. Jeg må vel innrømme at stadig vekk er jeg i tvil om det egentlig er straffenivået man er uenig i, eller om det er håndhevingen og utøvelsen av fisket – reaksjonene i den daglige aktiviteten.

Det vi foreslår her, er ikke noe mer dramatisk enn å harmonisere strafferammene knyttet til havressursloven litt med annen økonomisk og organisert kriminalitet, som vi allerede i dag har i annet lovverk. Veldig ofte vil disse sakene kanskje ha flere overtredelser, flere lovbrudd.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:09:34]: Jeg kan berolige presidenten med at jeg hadde bedt om ordet til replikk, men åpenbart har ikke systemet fungert etter intensjonen.

Så til mitt spørsmål til statsråden. For det første kan jeg forsikre statsråden om at Fremskrittspartiet i sine merknader har gitt uttrykk for at vi ønsket den helhetlige gjennomgangen før vi gikk til endringer av straffene, så det har ingen ting med at vi er imot straffenivået, men vi mente en helhetlig gjennomgang måtte tas først.

Mitt spørsmål til statsråden stilles, slik at vi endelig kan få lagt dødt det som dreier seg om grov overtredelse.

I § 31 annet ledd er det flere ting som står opplistet. Det er bl.a. den økonomiske verdien av overtredelsen, om den har skjedd systematisk over tid, om overtredelsen er av grenseoverskridende art og om overtredelsen har skjedd som et ledd i organisert virksomhet.

Mitt spørsmål til statsråden er om alle disse punktene er likestilte. Er det slik at dersom det ikke er grenseoverskridende – og det er det retten i så fall skal ta

stilling til – så skal ikke denne paragrafen kunne brukes?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:10:42]: La meg først av alt understreke – og det er viktig – at straffenivået for de ordinære overtredelsene av havressursloven ligger fast og ikke er berørt av forslaget. Det tror jeg alle nå ser. Så er det også annet lovverk knyttet til næringsaktivitet. For økonomisk organisert kriminalitet er det i dag en strafferamme på seks år i Norge. Så om vi ikke hever strafferammen knyttet til havressursloven, kan fiskere likevel møte en strafferamme på seks år knyttet til andre ting. Ofte er jo et lovbrudd sammensatt. Det er ikke sikkert at det alltid bare er brudd på havressursloven.

Så er det heller ingen tvil om at utgangspunktet og begrunnelsen for dette forslaget er knyttet til grenseoverskridende kriminalitet. Det har vært understreket mange ganger, og jeg understreker det gjerne igjen. Men så er det selvfølgelig mye opp til domstolene som skal håndheve dette regelverket og disse strafferammene.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:11:50]: Jeg skal ikke forfølge dette videre selv om jeg ikke føler at det er endelig avklart.

Jeg vil stille spørsmål til statsråden om forskjellen mellom arv og generasjonsskifte. Her oppstår det av og til en problemstilling knyttet til hva som skjer dersom man ønsker å overdra til neste generasjon. Da er det knyttet opp mot fylkesbindingsproblematikken. Ved arv – altså etter dødsfall – trer ikke fylkesbindingen inn i saken. Men dersom man velger å overdra fartøyet eller rederiet til neste generasjon, kan man bli møtt av fylkesbindingsproblematikken. Hva er begrunnelsen for at regjeringen ønsker å ha en forskjell på disse to tingene?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:12:40]: For det første er det sånn at fylkesbindingen bare gjelder det konvensjonelle fisket etter torsk nord for 62. grad. Som jeg har orientert komiteen om tidligere i behandlingen av denne saken, har vi ikke registrert at det er et problem knyttet til generasjonsskifter. Det er ingen tvil om at det går an å fylle lovverket med all verdens regler, men å lage en regel for et problem som ikke finnes, trodde jeg heller ikke var Fremskrittspartiets ønske. Tvert imot tror jeg heller vi må se på om det går an å forenkle og gjøre regelverket på dette området om mulig enda enklere. Så må jeg bare gjenta at vi ikke har registrert at det er et praktisk problem knyttet til generasjonsskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:13:30]: Da må jeg stille spørsmålet tilbake igjen til statsråden: Hvorfor har man da regulert det ved arv? Det har man faktisk gjort, for da har man sagt at det ikke gjelder. Det man har gjort gjennom dette, er at man skiller mellom arv og generasjonsskifte. Så åpenbart faller statsrådens egen argumentasjon på steingrunn fordi man har regulert det som har med arv å gjøre. Der har man sagt at fylkesbindingen ikke gjelder. Spørsmålet mitt er hvorfor det er en forskjell i denne saken mellom arv og generasjonsskifte.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:14:06]: Det er mulig at jeg er en enkel sjel fra kysten, men det er for meg ganske åpenbart. Et generasjonsskifte planlegger man, det organiserer man på en god måte. Arv kan innimellom skje litt brått, og da har vi åpnet for at man likevel ikke må forlate alt man har fordi om man bor en annen plass. Men ved generasjonsskifte er ikke dette noe problem, og da ser jeg ikke behov for at vi skal lage en regel som vi ikke har behov for.

Frank Bakke-Jensen (H) [12:14:52]: Nei, vi skal ikke lage en regel for noe vi ikke har behov for, men det behøver man ikke før man eventuelt har sjekket ut. Det har jo fra næringen vært framhevet at det ville ha vært en forenkling hvis man kunne se sånn på det med generasjonsskifte. Men nok om det.

Når det gjelder fylkesbindinger, har jeg behov for å ta en prat med statsråden. Vi ble angrepet fra Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet for at Høyre nå gikk bort fra fylkesbindingen. Jeg må få presisere at det ikke er sant. Men det er jo eksempler på en del uheldige utfall av fylkesbindingen, slik jeg beskrev i mitt innlegg. Ser statsråden behovet for å kunne kikke grundigere på fylkesbindingen og om dagens praksis og dagens virkelighet oppfyller formålet med fylkesbindingen? Kan det være noe det kunne være interessant å gå grundigere inn i?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:15:48]: Jeg går inn i enhver diskusjon som gir mening for en videre utvikling av norsk næring. Når det gjelder fylkesbindingen, ligger den fast – punktum. Det er et viktig virkemiddel for å ivareta en flåte i Nord-Norge, som igjen server industrien. Jeg er veldig glad for at Høyre stadfester at de ikke er enig med Fremskrittspartiet der heller, som på en del andre områder. Det var en viktig og god avklaring.

Så er jo dette knyttet til torskesektoren. Muligens må vi også se på dette innenfor pelagisk sektor, for vi ser eksempler som tyder på at det flyttes pelagiske rettigheter sørover som vi gjerne skulle hatt i Nord-Norge, med tanke på den industrien og den aktiviteten som skal foregå der. Så jeg diskuterer hva som helst, men fylkesbindingene ligger fast.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:17:16]: Det har vært en interessant debatt om de punktene man faktisk var uenige om. Jeg har bare behov for et par presiseringer.

Når det gjelder de forslag til endringer i innstillingen som Fremskrittspartiet her vil stemme imot, er de linket opp mot det jeg sa i mitt forrige innlegg, og jeg gjentar det, slik at det er sagt: Det skyldes at regjeringen har valgt ikke å foreta en helhetlig gjennomgang av straffeutmåling og straffenivå, særlig innenfor villfisksektoren, og at man har valgt å legge seg på den linjen som man har. At det kan være fornuftig å se på deltakerloven og havressursloven og finne en tilnærming der, det kan så være. Men med bakgrunn i de sakene vi bl.a. har sett i rettsapparatet

knyttet til dommer og anker av dommer, hvor straffenivået innen sektoren kan synes urimelig høyt i noen saker, mener Fremskrittspartiet at man burde ha foretatt den helhetlige gjennomgangen først.

Så har en del vært inne på det som står om fylkesbindinger – riktignok særlig knyttet til Kristelig Folkeparti og Høyre. Det som dreier seg om fylkesbindinger, knytter seg til fartøyfører og hva man skal gjøre med bostedskravet når det gjelder fylkesbindinger som er knyttet til generasjonsskifteproblematikken. Undertegnede finner det i hvert fall svært urimelig at man ved et generasjonsskifte kan bli tvunget til å måtte flytte fra hjemstedet sitt for å få lov til å overta sin egen families virksomhet som har vært bygget opp, dersom man ikke bor i det rette fylket. Ved arv er så ikke tilfellet.

Jeg er også veldig glad for at statsråden og flere fra Stortingets talerstol har gitt uttrykk for at en økning av strafferammen – en økning der knyttet til grov overtredelse – kun skal gjelde ved grenseoverskridende kriminalitet. Det har vi prøvd å si i flere replikkordskifter her. Kun det er grenseoverskridende kriminalitet, skal denne paragrafen kunne brukes. Så får vi se hva rettsapparatet gjør i så henseende.

Lillian Hansen (A) [12:20:18]: Jeg tok ordet fordi jeg synes at Fremskrittspartiet i denne debatten på mange måter prøver å lure seg unna sitt ansvar med tanke på merknaden som de ikke er inne i, som gjelder strafferammene for grovt brudd på havressursloven. Det er også merkelig med tanke på at Fremskrittspartiet har et godt rykte for å være lov-og-orden-partiet. Jeg mener at vi alle har et ansvar for å synliggjøre at fiskekriminalitet er sterkt uønsket atferd mot et av Norges viktigste fellesgoder.

Strafferammene for alvorlig miljøkriminalitet er seks år i straffeloven, som det er blitt sagt i dag. Vi mener at hevingen av denne strafferammen for de groveste bruddene på havressursloven er en naturlig videreføring av strafferammene, der særlig alvorlig miljøkriminalitet ligger i straffeloven. Jeg kan ikke skjønne hvorfor det ikke var mulig for Fremskrittspartiet å stille seg bak dette alvorlige området.

Det hadde også vært fullt mulig å ha en merknad ved siden av som gikk på en full gjennomgang. Jeg synes det er forunderlig at vi i dag får høre at Fremskrittspartiet på mange måter går god for innholdet som er debattert her i dag når det gjelder strafferammen, men altså velger å stå utenfor i merknadene med den begrunnelse at man ønsker en gjennomgang. Det hadde det vært fullt mulig å skrive i en egen merknad.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:22:51]: Her kan vi holde på lenge hvis man ikke kan akseptere det svaret som er gitt. Jeg skal gjøre nok et forsøk på å forklare hvorfor vi gir den stemmegivningen.

Vi går ikke imot at man skal gi straff. Det vi går imot, er hvorvidt vi skal gjøre denne endringen i deltakerloven nå. Den gjeldende straffeutmålingen skal gjelde. Den gjeldende straffelovgivningen som står i alt annet lovverk knyttet til økonomisk kriminalitet og alt som er, ligger der og vil fange opp denne delen. Spørsmålet er hvorvidt vi

nå, uten å ta en total gjennomgang, skal legge denne biten inn i det lovverket, som det foreslås her. Det er ikke snakk om at man ikke skal straffes for miljøkriminalitet, for økonomisk kriminalitet. Det ligger allerede i de andre lovene. Det Fremskrittspartiet har sagt, er at vi nå må foreta en helhetlig gjennomgang av straffutmålingen og det som går på bøtelegging og overtredelsesgebyr og straff etc. før vi begynner å snekre på ett og ett punkt framover. Vi ønsker en helhetlig gjennomgang. Økonomisk kriminalitet ligger allerede i lovverket og kan straffes. Havressursloven ligger der allerede. Spørsmålet er hvorvidt man skal ta inn den samme betegnelsen i denne loven.

Nå håper jeg representanten Hansen har forstått bakgrunnen for vårt forslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå votering.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 4, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21 gis et nytt fjerde ledd:

§ 21 fjerde ledd skal lyde:

Det kan ikke i medhold av første ledd fastsettes bestemmelser om krav til bosted som er til hinder for at fartøy overtas for fortsatt drift ved arv eller generasjonsskifte av person som er omfattet av § 7 annet ledd første og annet punktum.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av rettssikkerheten til norske fiskere, herunder en gjennomgang av om det er samsvar mellom straffereaksjoner og lovbruddets alvorlighet og om regelverket gir tilstrekkelig forutberegnelighet, og å legge frem en sak for Stortinget om dette.»

Venstre har varslet at de vil støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 44 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.34.04)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven mv.

I

I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 *Virkeområde*

Loven regulerer adgangen til å drive ervervsmessig fiske og fangst og annen høsting av viltlevende marine ressurser med fartøy som er norsk etter reglene i sjøloven §§ 1 til 4 og fartøy som eies av utlending bosatt i Norge når fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter. Fartøy som er norsk etter sjøloven § 1 tredje ledd, *er likevel ikke omfattet av loven her*, med mindre fartøyet eies av person bosatt i Norge og fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter. *Som norsk fartøy regnes i loven her fartøy som er omfattet av første og annet punktum.*

Loven gjelder likevel ikke høsting av anadrome laksefisker slik det er definert i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. § 5 bokstav a. Departementet kan i forskrift bestemme at hele eller deler av loven her ikke skal gjelde for høsting av én eller flere arter som ikke er fisk, krepsdyr, bløtdyr eller sjøpattedyr.

§ 3 første ledd skal lyde:

Med ervervsmessig fiske og fangst menes i denne lov all høsting av viltlevende marine ressurser når vedkommende yrkesutøver har dette til levevei alene eller sammen med annen næring og hvor fartøy nyttes.

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Nasjonalitetskrav*

Ervervstillatelse kan bare gis til den som er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger. *Som likestilt med norsk statsborger regnes utlending bosatt i Norge. Utlending bosatt i Norge kan bare bli tildelt ervervstillatelse når fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter.*

Følgende selskaper og sammenslutninger anses som likestilt med norsk statsborger:

- a. *aksjeselskap, allmennaksjeselskap og annet selskap med begrenset ansvar når selskapets hovedkontor og styrets sete er i Norge, når styrets flertall, herunder styrelederen, består av norske statsborgere som er bosatt i Norge og har bodd her i de to siste år, og når norske statsborgere eier aksjer eller andeler svarende til minst 1/10 av selskapets kapital og kan utøve stemmerett i selskapet med minst 1/10 av stemmene.*
- b. *partrederi eller annet norsk selskap når medlemmene hefter ubegrenset for selskapets forpliktelser, og når norske statsborgere er medeiere for minst 1/10.*
- c. *kommandittselskap når norske statsborgere eier minst 1/10 av den ansvarlige kapital, og når norske statsborgere eier minst 1/10 av kommandittkapitalen.*

Ved anvendelsen av denne paragraf skal likt med det som eies av norske statsborgere, regnes det som eies av den norske stat, institusjon eller fond som styres av den norske stat og norske kommuner.

Ny § 5 a skal lyde:

§ 5 a *Krav til bosted*

Det er forbudt å nytte fartøy til ervervsmessig fiske eller fangst dersom ikke minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne samt fartøyføreren er bosatt i en kystkommune eller i en nabokommune til en kystkommune. Kravet til fartøyførers bosted gjelder ikke hvis fartøyfører også er fartøyeier. Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet for fartøyfører med bosted annet sted i Norge, eller i Norden eller EØS-området for øvrig.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra forbudet i første ledd for fartøy som nyttes til ervervsmessig fiske eller fangst i farvann som er utenfor norsk eller annen stats nasjonale jurisdiksjon, og som er regulert av internasjonale organisasjoner eller avtaler som Norge er part i og som gir Norge adgang til fiske og fangst.

Kravet i første ledd gjelder ikke i den utstrekning det er gitt tillatelse som unntar fra første ledd i medhold av lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann § 4.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Særlige bestemmelser om ervervstillatelse*

Søknad om ervervstillatelse kan avslås dersom:

- a. innvilgelse ikke er ønskelig ut fra hensynet til fiskeflåtens distriktsmessige fordeling, hensynet til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. *Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om når søknad om ervervstillatelse kan avslås.*
- b. *fartøyet tidligere er tatt ut av fisket i medhold av en kondemnerings- eller strukturkvoteordning eller liknende ordning.*
- c. *fartøyeieren eller andre som har drevet et fartøy på fartøyeierens vegne, grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller annen fiskerilovgivning.*

Når et fartøy skal overtas ved arv etter reglene i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. kapittel I eller II, skal den nye eieren gis tidsbegrenset ervervstillatelse i inntil fem år inntil aktivitetskravet i § 6 første ledd er oppfylt. Slik tidsbegrenset ervervstillatelse kan også gis ved overføring av fartøyet som ledd i generasjonsskifte til fordel for personer som kan få arverett etter arveloven kapittel I. Gjenlevende ektefelle i uskiftet bo, jf. arveloven kapittel III, kan gis en tidsbegrenset ervervstillatelse så lenge uskifteboet består.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om tildeling av ervervstillatelse ved erverv av fartøy i tilfeller som nevnt i *annet* ledd, ved tvangssalg og konkurs, og om fremgangsmåten ved tvangssalg av fiskefartøy der det er en ervervstillatelse knyttet til fartøy. *Selskaper og sammenslutninger som er omfattet av finansieringsvirksomhetsloven § 1-4 første ledd, og som har rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, kan i medhold av slike forskrifter bli tildelt midlertidig er-*

vervstillatelse ved tvangssalg og konkurs uten hensyn til § 5.

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Krav om spesiell tillatelse til enkelte former for fiske og fangst*

Ingen må uten spesiell tillatelse nytte havfiskefartøy til ervervsmessig fiske og fangst. Det kan fastsettes vilkår for en slik tillatelse. Bestemmelsene i §§ 7 og 8 gjelder tilsvarende for tildeling av spesiell tillatelse.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om hva som er å regne som havfiskefartøy og fastsette krav om spesiell tillatelse for å nytte andre fartøy enn havfiskefartøy til ervervsmessig fiske og fangst.

Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere regler for tildeling av spesielle tillatelser.

§ 17 oppheves.

§ 27 overskriften skal lyde:

§ 27 *Administrativ inndragning av fangst*

§ 28 skal lyde:

§ 28 *Overtredelsesgebyr*

Ved forsøttlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan det ilegges overtredelsesgebyr. Ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne loven, kan det bare ilegges overtredelsesgebyr når dette går fram av forskriften.

Hvis noen som handler på vegne av et foretak har overtrådt en bestemmelse gitt i eller i medhold av denne loven, kan foretaket ilegges et overtredelsesgebyr. Det gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyret kan ilegges etter faste satser eller utmåles i hvert enkelt tilfelle. Ved fastsettelsen av gebyret kan det blant annet tas hensyn til fortjenesten eller den potensielle fortjenesten som den ansvarlige har hatt ved overtredelsen, hvor alvorlig overtredelsen er og ekstra kostnader som kontrolltiltak og behandling av saken har medført.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av overtredelsesgebyr og bestemmelser om renter og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Overtredelsesgebyr kan også kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør. Domstolene kan prøve størrelsen på gebyret.

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Tvangsmulkt*

For å sikre at reglene gitt i eller i medhold av denne loven, eller plikt fastsatt i medhold av denne loven, blir oppfylt, kan det ilegges tvangsmulkt.

Tvangsmulkten er en løpende mulkt som går fra en særskilt fastsatt frist for oppfyllelse av et pålegg, dersom denne fristen er utløpt uten at pålegget er oppfylt. Departementet kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt mulkt.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastset-

telse, gjennomføring og tidsrom tvangsmulkten skal gjelde for, og bestemmelser om rente og tilleggsgebyr dersom tvangsmulkten ikke blir betalt ved forfall.

Tvangsmulkt kan kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør.

§ 31 skal lyde:

§ 31 *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 4, 5 a, 7 tredje ledd, 9, 12, 15, 20, 21 og 24 straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år.

Grov overtredelse av bestemmelsene nevnt i første ledd, som er gjort med grov uaktsomhet eller med forsett, kan straffes med fengsel i inntil seks år. Ved vurderingen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av overtredelsen er stor, om overtredelsen har skjedd systematisk og over tid, om overtredelsen er av grenseoverskridende art, og om overtredelsen har skjedd som ledd i organisert virksomhet.

Når straffansvar etter første ledd kan gjøres gjeldende mot fartøyføreren for en handling noen av mannskapet på et fartøy står for, kan den underordnede bare straffes dersom han har overtrådt bestemmelsen med forsett. Ved avgjørelsen av om en underordnet skal straffes, skal det særlig tas hensyn til den preventive virkningen av straffen, hvor grov overtredelsen er, og om vedkommende har hatt eller kunne ha oppnådd fordel ved overtredelsen.

Fartøyføreren kan vedta forelegg på vegne av oppdragsgiveren. Oppdragsgiveren kan også straffes i sak som reises mot fartøyføreren.

Forsøk og medvirkning straffes på samme måte.

Ny § 31 a skal lyde:

§ 31 a *Straffeprosessuell inndragning*

Ved overtredelse av bestemmelser nevnt i § 31 første ledd, kan fangst inndras. Det samme gjelder redskap, gjenstander eller fartøy som er benyttet ved lovovertrædelsen. Dette gjelder uten hensyn til hvem som er eier. I stedet for tingen kan verdien helt eller delvis inndras hos den skyldige eller den det er handlet på vegne av, eller hos eieren.

Det kan fastsettes at panterett og andre rettigheter i ting som blir inndratt, helt eller delvis faller bort. Bestemmelsene i straffeloven § 37 c gjelder tilsvarende.

Når lovlig og ulovlig fangst er blandet sammen, kan hele fangsten inndras.

II

I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann gjøres følgende endringer:

§ 2 oppheves.

§ 3 skal lyde:

Det er forbudt å drive fiske, fangst eller annen høsting av villlevende marine ressurser i territorialfarvannet for

den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger i henhold til deltakerloven § 5.

Det er forbudt å nytte fartøy som ikke er norsk til fiske og fangst og annen høsting av villlevende marine ressurser i territorialfarvannet. Som norsk fartøy anses fartøy som er omfattet av virkeområdet til deltakerloven § 2.

Forbudene i første og annet ledd gjelder ikke sportsfiske og rekreasjonsfiske etter havressurslova § 22 fjerde og sjette ledd.

§ 4 skal lyde:

Når prøvedrift av nye fartøytyper eller redskap eller andre særlige grunner gjør det ønskelig, kan Fiskeridirektoratet tillate at den som er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger i henhold til deltakerloven § 5, for et enkelt tilfelle eller for et bestemt kortere tidsrom driver fiske eller fangst i territorialfarvannet med fartøy som ikke er norsk i henhold til deltakerloven § 2 første ledd siste punktum, eller nytter mannskap, lottfiskere eller fartøyfører i strid med deltakerloven § 5 a.

§ 5 oppheves.

§ 6 første ledd skal lyde:

I særlige tilfeller kan Kongen i forskrift gjøre unntak fra § 3 for bestemte områder i territorialfarvannet.

§§ 7 og 8 oppheves.

§ 11 skal lyde:

Ved overtredelse av § 3 kan inndras fartøy som er brukt ved overtredelsen, og tilbehør, fangst og redskap som er ombord, uansett hvem som er eier. I stedet for tingen kan verdien inndras helt eller delvis hos den skyldige eller hos den det er handlet på vegne av, eller hos eieren. Det kan bestemmes at panterett og andre rettigheter i ting som inndras, helt eller delvis faller bort.

III

I lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevende marine ressurser gjøres følgende endringer:

§ 7 tredje ledd oppheves.

§ 8 a skal lyde:

§ 8 a *Saker der fylkeskommunane har kompetanse*

Departementet kan i forskrift gje fylkeskommunane kompetanse til å gjere vedtak på særskilde område innanfor verkeområdet til lova og fastsetje nærare reglar om denne kompetansen. Fiskeridirektoratet er klageorgan i dei sakene der fylkeskommunane kan gjere vedtak.

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a *Utsetjing av organismar*

Det er forbode å setje ut organismar og levande rogn utan løyve frå departementet. Departementet kan i forskrift eller enkeltvedtak gjere unntak frå forbodet i første punktum.

§ 22 fjerde ledd skal lyde:

Den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst § 5, kan utan omsyn til reglane i første ledd berre drive sportsfiske med handreiskapar. Det er forbode å omsetje fangsten. Departementet kan i forskrift gjere unntak frå første og andre punktum for jakt på kystsel.

§ 22 sjetteste ledd skal lyde:

Utian omsyn til reiskapsavgrensingane i første ledd, kan departementet i forskrift fastsetje at det kan drivast jakt på kystsel frå land og med fartøy som ikkje er merkeregistrerte. Det kan fastsetjast nærare føresegner om slik jakt.

Nytt § 22 sjuende ledd skal lyde:

Føresegnene i fjerde og sjetteste ledd gjeld ikkje på Svalbard eller i fiskevernsona og territorialfarvatnet ved Svalbard.

Nåværende § 22 sjetteste ledd blir åttende ledd

§ 23 første ledd første punktum skal lyde:

Ein person eller eit føretak kan per kalenderår ikkje omsetje fangst som er teken med fartøy som ikkje er merkeregistrert, eller frå land, for meir enn 50 000 kroner.

Ny 23 a skal lyde:

§ 23 a Forbod for utlendingar mot tilverking, pakking og omlasting

For den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst § 5, er det forbode å tilverke, pakke eller laste om viltlevande marine ressursar eller delar og produkt av slike i norsk sjøterritorium og indre farvatn og i område oppretta med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5. Forbode gjeld likevel ikkje i fiskevernsona og territorialfarvatnet ved Svalbard. Forbode gjeld fangst både frå norske og utanlandske fartøy. Forbode mot tilverking omfattar alt vidare arbeid med fangsten om bord i fartøyet etter at fangsten eventuelt er bløgga, sløgd og hovudkappa. Innfrysing utan at det vert arbeidd vidare med fangsten, vert likevel ikkje rekna som tilverking. Forbode mot pakking omfattar ikkje pakking som er naturleg fordi fangsten skal frysast inn om bord og deretter verte transportert med fartøyet. Det er ein føresetnad at den aktuelle innpakkinga er ueigna for sal til forbrukar eller annan sluttbrukar.

Forbode i første ledd gjeld med mindre anna følgjer av forskrifter fastsette med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 4 og 6. I særlege tilfelle kan Kongen i forskrift gjere unntak frå føresegnene i første ledd for bestemte område i territorialfarvatnet. Med verknad for område der slikt unntak er gjort, kan Kongen gje føresegner om at fiskeriverksemd som vert tillaten etter andre punktum, heilt eller delvis ikkje skal vere underlagt norsk lovgjeving.

Fiskeridirektoratet kan gjere unntak frå forbode i

første ledd når særlege grunnar tilseier det. For norsk-fanga fisk kan Fiskeridirektoratet også gjere unntak frå forbode i første ledd når følgjande vilkår er oppfylte:

- a. omsynet til omsetningstilhøva tilseier det, og
- b. omsynet til produksjonen ved foredlingsanlegga i land ikkje talar imot.

Unntak etter tredje ledd andre punktum skal gjevast for eit bestemt kvantum, for eit bestemt tilfelle, for bestemte fiskeslag og for eit bestemt tidsrom.

§ 34 første ledd ny bokstav h skal lyde:

- h) utstyr og innretningar for å sikre trygg tilkomst ved kontroll av fartøy

I kapittel 7 skal ny § 49 a lyde:

§ 49 a Fiskerioppsyn

Når det er nødvendig for å gjennomføre avtale med framand stat, kan Kongen i forskrift gje føresegner om at norsk fiskerioppsyn skal kunne kontrollere og handheve avtalte fiskerireglar, medrekna å føre til land fartøy og setje i verk rettsleg forfølging, og om at utanlandske fiskerioppsyn utanfor territorialfarvatnet skal ha høve til å kontrollere og handheve avtalte fiskerireglar overfor norske fartøy, medrekna å føre til land fartøy og setje i verk rettsleg forfølging.

§ 58 første ledd skal lyde:

For å sikre at føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova vert følgde, kan tvangsmulkt påleggjast.

§ 59 skal lyde:

§ 59 Lovbrotsgebyr

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, kan påleggjast lovbrotsgebyr. Ved brot på føresegner fastsette i medhald av denne lova, kan det berre påleggjast lovbrotsgebyr når dette går fram av forskrifta.

Dersom nokon som handlar på vegner av eit føretak bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, kan føretaket påleggjast lovbrotsgebyr. Det gjeld sjølv om ingen enkeltperson kan påleggjast lovbrotsgebyr.

Lovbrotsgebyr kan påleggjast etter faste satsar eller utmålast i kvart enkelt tilfelle. Ved fastsetjing av gebyret kan det mellom anna takast omsyn til forteneasta eller den potensielle forteneasta som den ansvarlege har hatt ved lovbrotet, kor alvorleg lovbrotet er, og ekstra kostnader som kontrolltiltak og handsaming av saka har ført med seg.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om fastsetjing av lovbrotsgebyr og føresegner om rente og tilleggsgjebyr dersom lovbrotsgebyret ikkje vert betalt ved forfall.

Endeleg vedtak om lovbrotsgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Lovbrotsgebyr kan også krevjast inn gjennom salslaget ved motrekning i fangstoppgjær. Domstolane kan prøve storleiken på gebyret.

Lovbrotsgebyr og straff etter kapittel 12 kan ikkje nyttast mot same lovbrot.

§ 61 skal lyde:

§ 61 *Brot på reglar om gjennomføring av hausting og orden på haustingsfeltet*

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 15, 16 andre ledd og 18 til 24, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

§ 64 første ledd skal lyde:

Grovt lovbrøt som er gjort med grov aktløyse eller med vilje, kan straffast med fengsel i inntil seks år. Ved vurderinga av om lovbrøtet er grovt, skal det særleg leggast vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av lovbrøtet er stor, om lovbrøtet har skjedd systematisk og over tid, om lovbrøtet er av grenseoverskridande art, og om lovbrøtet har skjedd som ledd i organisert verksemd.

IV

I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd skal lyde:

Det er forbudt å drive fiske eller fangst eller annen utnyttelse av villlevende marine ressurser innenfor den økonomiske sonen for den som ikke faller inn under lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst § 5. Bestemmelsene i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger drive fiske m.v. i Norges territorialfarvann gjelder tilsvarende i den økonomiske sone.

§ 6 første punktum skal lyde:

Kongen kan gjøre unntak fra bestemmelsene i §§ 3, 4 og 5 eller forskrift gitt i medhold av disse, og fra havressurslova § 23 a, i området mellom 12 nautiske mil og 200 nautiske mil når dette er nødvendig av hensyn til overenskomst med fremmed stat eller hvor særlige hensyn tilsier det.

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a *Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan det ilegges overtredelsesgebyr. Ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne loven, kan det bare ilegges overtredelsesgebyr når dette går fram av forskriften.*

Hvis noen som handler på vegne av et foretak har overtrådt en bestemmelse gitt i eller i medhold av denne loven, kan foretaket ilegges et overtredelsesgebyr. Det gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyret kan ilegges etter faste satser eller utmåles i hvert enkelt tilfelle. Ved fastsettelsen av gebyret kan det blant annet tas hensyn til fortjenesten eller den potensielle fortjenesten som den ansvarlige har hatt ved overtredelsen, hvor alvorlig overtredelsen er og ekstra kostnader som kontrolltiltak og behandling av saken har medført.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av overtredelsesgebyr og bestemmelser om renter og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Overtredelsesgebyr kan også kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør. Domstolene kan prøve størrelsen på gebyret.

Ny § 7 b skal lyde:

§ 7 b *For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, eller plikt fastsatt i medhold av denne loven, blir oppfylt, kan det ilegges tvangsmulkt.*

Tvangsmulkten er en løpende mulkt som går fra en særskilt fastsatt frist for oppfyllelse av et pålegg, dersom denne fristen er utløpt uten at pålegget er oppfylt. Departementet kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt mulkt.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse, gjennomføring og tidsrom tvangsmulkten skal gjelde for, og bestemmelser om rente og tilleggsgebyr dersom tvangsmulkten ikke blir betalt ved forfall.

Tvangsmulkt kan kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør.

V

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Ved overtredelse av regler om fiske og fangst i Svalbards indre farvann og sjøterritorium gjelder lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevende marine ressurser §§ 64 annet og fjerde ledd og 65 tilsvarende. Forsøk straffes i slike tilfeller på samme måte som fullbyrdet overtredelse.

VI

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til I ny § 5 a første ledd og forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 5 a første ledd skal lyde:

§ 5 a **Krav til bosted**

Det er forbudt å nytte fartøy til ervervsmessig fiske eller fangst dersom ikke minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne er bosatt i en kystkommune eller i en nabokommune til en kystkommune.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til I, ny § 5 a første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 58 mot 38 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 12.34.47)

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til I § 7 første ledd og forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) gjøres følgende endringer:

§ 7 Særlige bestemmelser om ervervstillatelse

Første ledd skal lyde:

- a. fartøyet tidligere er tatt ut av fisket i medhold av en kondemnerings- eller strukturkvoteordning eller liknende ordning.
- b. fartøyeieren eller andre som har drevet et fartøy på fartøyeierens vegne, grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller annen fiskerilovgivning.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til I § 7 første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 73 mot 20 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.35.21)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til I §§ 28, 29, 31 og 31 a.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til I §§ 28, 29, 31 og 31 a ble bifalt med 71 mot 22 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.35.54)

Presidenten: Det voteres over resten av komiteens innstilling til I samt II–VI.

Votering:

Komiteens innstilling til resten av I samt II–VI ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 3 [12:36:28]

Referat

1. (268) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om det frie varebytte i EØS (EØS-vareloven) (Lovvedtak 36 (2012–2013))
 - er sanksjonert under 12. april 2013
2. (269) Helse- og omsorgskomiteen melder å ha valgt Håkon Haugli til ny annen nestleder
 - Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (270) Lov om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven) (Prop. 115 L (2012–2013))
 - Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for næringskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
4. (271) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dåvøy, Line Henriette Hjemdal, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne (Dokument 8:87 S (2012–2013))
 - Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
5. (272) Endringer i energiloven (Prop. 113 L (2012–2013))
 - Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
6. (273) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om norsk naturmangfold (Dokument 8:66 S (2012–2013))
 - Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for næringskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
7. (274) Endringer i lov om merking av forbruksvarer mv. (gjennomføring av miljømerkeforordningen) (Prop. 112 L (2012–2013))
 - Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
8. (275) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tiltak som fremmer reell kjønnslikestilling i Norge (Dokument 8:69 S (2012–2013))
 - Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for arbeids- og sosialkomiteen, justiskomiteen og kirke-, utdannings- og forskningskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
9. (276) Forvaltningen av Statens pensjonsfond 2012 (Meld. St. 27 (2012–2013))
10. (277) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Christian Tybring-Gjedde, Kenneth Svendsen og Ida Marie Holen om å endre dagens sukkeravgifter (Dokument 8:86 S (2012–2013))
 - Enst.: Nr. 9 og 10 sendes finanskomiteen.
11. (278) Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven mv. (rett til nødvendig helsehjelp og pasientrettighetsdirektivet m.m.) (Prop. 118 L (2012–2013))
 - Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
12. (279) Endringer i politiregisterloven mv. (Prop. 114 L (2012–2013))
13. (280) Endringer i forvaltningsloven (Prop. 116 L (2012–2013))
 - Enst.: Nr. 12 og 13 sendes justiskomiteen.

14. (281) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mette Hanekamhaug, Tord Lien og Bente Thorsen om innføring av tegnspråk som valgfag i ungdomsskolen (Dokument 8:89 S (2012–2013))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
15. (282) Endringer i inndelingslova (Prop. 109 L (2012–2013))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
16. (283) Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar-31. desember 2012 (Dokument 5 (2012–2013))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
17. (284) Unike idear, store verdier – om immaterielle verdier og rettar (Meld. St. 28 (2012–2013))
18. (285) Endringer i statsbudsjettet 2013 under Nærings- og handelsdepartementet (Cermaq ASA – statlig deltakelse i fortrinnsrettsemisjon) (Prop. 119 S (2012–2013))
Enst.: Nr. 17 og 18 sendes næringskomiteen.
19. (286) Nasjonal transportplan 2014–2023 (Meld. St. 26 (2012–2013))
20. (287) E39 Rogfast i Rogaland – førehandsinnkrevjing av bompengar (Prop. 117 S (2012–2013))
21. (288) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Bård Hoksrud, Arne Sortevik, Åse Michaelsen, Solveig Horne, Gjermund Hagesæter, Åge Starheim, Harald T. Nesvik og Per Sandberg om bygging av ferjefri E39 basert på prosjektfinansiering og prosjektorganisering (Dokument 8:80 S (2012–2013))
22. (289) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Lars Myraune, Øyvind Halleraker, Ingerd Schou og Svein Harberg om bredbåndsutbygging (Dokument 8:88 S (2012–2013))
Enst.: Nr. 19–22 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.39.